

polin vitbi

IZGUBLJENI KAFUZALUM

Polin Vitbi
IZGUBLJENI KAFUZALUM

Aquamarine Press
Biblioteka Uglovi
Knjiga 1

IZGUBLJENI KAFUZALUM

Polin Vitbi

Naslov originala:

THE LOST KAFOOZALUM

Pauline Ashwell (Pauline Whitby)

Analog. Science Fiction and Fact, October 1960. Issue editor: John W. Campbell

Prevod: Čarna Brković

Grafički dizajn: Marina Garović

Lektura: Predrag Martinović

Štampa: Gorbis

Tiraž: 500 primjeraka

Štampanje knjige pomoglo je Ministarstvo kulture Crne Gore

ISBN 978-9940-9519-0-0

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9519-0-0
COBISS.CG-ID 23003920

polin vitbi
IZGUBLJENI KAFUZALUM

Aquamarine Press
Podgorica, 2013.

Kafuzalum – vrsta igre, nalik polki (prim. prev)

Jedna od najljepših stvari kod opsjene je to što ma koliko bila u stanju da razbijesni... niko ne može da joj naudi. Stoga, opsjena može biti sasvim fina stvar za petljanje među ljute zaraćene strane.

*

Sjećam se nekih loših trenutaka, većinom kod kuće na Ekscentru 23; najgori je bio kada je tata pao pod žetelicu, ali tu je i onaj momenat kada sam se izgubila, držeći pokvareni radio aparat, više od trideset kilometara daleko od kuće, sa dvanaest godina, kao i kada me je ujak Čarli uhvatio kako vježbam manevar okretanja u hitnim slučajevima u helikolima¹ oko glavne mašine za pravljenje vremena, a i onda na Figueri kada me je jurila sajber-dizalica, ili kada je tata odlučio da me pošalje na Zemlju da se školujem.

Taj trenutak je na drugačiji način loš, ne prate ga oštре ivice, već nekakvo tavorenje.

Većina ljudi koje poznajem se upravo sada osjeća loše, zato što smo završne ispite imali prije pet dana, a rezultati će biti poznati tek za dvije nedjelje.

Moja prijateljica B Lejdon kaže kako je ovo samo još jedan test u kome će oni koji sačuvaju prisebnost, dokazati da mogu slomiti

¹ Vrsta transportnog sredstva u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

kutnjak koliko su čvrsti; smatra i da je najgore kada se u postelji prisjeća svih stvari koje je mogla napisati, a nije; druga najgora stvar je takođe kad leži u krevetu i razmišlja kako roditeljima, kada dođu na Zemlju, objasniti da neko mora biti posljednji i da nije nikakva sramota ako te to zadesi u grupi briljantnoj poput Odjeljenja za Kulturni inžinjerинг Koledža Raset.

Ja nisam baš toliko zabrinuta iz istih razloga, svakako ne mogu da se sjetim šta sam pisala i znam jedno ili dvoje ljudi za koje sam sigurna da će biti posljedniji² u odnosu na mene – kao i u odnosu na B. Voljela bih da mislim da su završni ispiti jedini razlog moje nesreće, ali nisu.

Na predmetu Psihologija učili su nas kako um može da sakrije svaki motiv kojeg se stidi, naročito od sebe samog; nažalost, čini se da moj nema ugrađenu takvu aplikaciju.

Nikad nisam željela da dođem na Zemlju. Poslali su me u Koledž Raset protiv moje volje i brojala sam dane do povratka kući, oču i Eksenzusu 23, ali tužna istina je da sada, kada je toliko priželjkivani momenat praktično ispred mene, ja ne želim da idem.

Tatino imanje je bilo priyatno mjesto za odrastanje, ali nakon četiri godine na Zemlji pomisao na povratak čini da se osjećam kao tronodjeljno pile koje treba da se vrati u svoju ljusku.

B i ja smo na ostrvu u Pacifiku. Njeni roditelji su na Karatakusu, istražuju lokalne umjetničke forme, tako da smo ona i ja došle ovdje da budemo nesrećne zajedno i daleko od ostalih.

Bile su mi potrebne godine na Zemlji prije nego što sam se navikla na svu ovu vodu oko nas, činilo mi se neprirodnim i opasnim da voda slobodno leži unaokolo, ali sada će mi nedostajati čak i more. Razlog zbog koga neizvjesnost oko završnih ispita traje ovako dugo je to što prilikom ocjenjivanja neće koristiti mašine za čitanje jer se plaše da bi time umanjili kritičko rasuđivanje; svaki rad mora pročitati troje Ispitivača od riječi do riječi, a nas je četrdeset i troje i svako od nas je napisao po šest radova.

2 U originalu iskorišćen nepravilni oblik *bottomer* (prim.prev)

Muslim da mi je žao Ispitivača, ali B kaže da su oni osmislili ispit i potpuno su zaslužili to što su dobili.

Izražavam iznenađenje jer je naš profesor D. J. MekKler jedan od njih, ali B kaže kako je on, naravno, jedan od najboljih ljudi u galaksiji, ali da ona već godinama ne misli da je savršen.

Jedna od najvećih atrakcija na ovom ostrvu je plivanje pod vodom, naročito po mjesecini. Tata mi je posao ribarski čamac kao rođendanski poklon prije dvije godine koji nikada nisam koristila zbog svog, već pomenutog, odnosa prema vodi. Sada imam ovo *Carpe Diem* osjećanje, želju da iskoristim Zemlju dok sam tu, jer vjerovalno nikada više neću proći ovim dijelom.

Četvrti dan na ostrvu, deset je sati, a mjesec je pun tako da prikupljaju hrabrost da se uvučem u čamac i otisnem na more. B kaže kako je ribe koje paradiraju oko grebena podsjećaju na Kulturni inžinjering – ponašanje mase – tako da radije odlazi rano na počinak kako bi otkrila kakve noćne more će njena podsvijest izbaciti ovog puta.

Grebeni pod mjesecinom su upravo onakvi kakvi bi trebalo da budu, zašto nisam ovo radila češće dok sam imala šansu? Ostajem sve dok kiseonik nije maltene nestao, a zatim izranjam i tužno pritiskam dugme koje pretvara čamac u paket plastičnih obruča i konzervi kiseonika, težak oko deset kilograma. Prebacujem ga preko leđa i upućujem se ka kolibi između kokosovih palmi koju smo B i ja unajmile.

*

Hodam pod otvorenim nebom kad, na nekih pedeset metara od kolibe, neka stvar pada na mene iz vazduha.

Ne mogu da vidim šta je u pitanju jer je djelimično pokrilo moje lice, a ostatak je zahvatio moje ruke i moj struk i moje kukove i šta sve ne, ne mogu da vidim i ne mogu da viknem i ne mogu da nađem ništa što bih mogla da udarim. Ova stvar je snažna i gumena i ima mnogo ruku i mlaka je i, nakon manje od sekunde nakon što sam je

osjetila, povučena sam u vazduh.

Uopšte mi ovo nije priyatno.

Nakon što sam na visini od nekih petnaest metara, pada mi na pamet da ugrizem ruku koja me guši i u tom trenutku otkrivam da je plastična, nimalo živa. Zatim osjećam kako moj teret i ja prolazimo kroz neki otvor, čuje se glasan klik poput vrata koja se zatvaraju i stvar bezoblično pada oko mene.

Ispljuvavam dio koji sam ugrizla i on pada tako da mogu da vidim. Tako znači!

Nalazim se u nekoj vrsti kupastog prostora dugog oko tri metra, ali ne višeg od mene; na tavanici je otvor; stvar leži oko mene poput haotične mase plastičnih ruku, rastegljivim pipkom povezana sa zidom. Udaram je ne bih li se oslobođila i ona se prevrće, otkrivajući natpis OSJETLJIVI TOVAR na svojoj zadnjoj strani.

Sljedeća stvar koju primjećujem su dva velika ranca prikačena za zid, B-in i moj, a zatim uočavam kako se raskriljava otvor na tavanici i siluetu B-ine glave dok izgovara:

„Tu si, Liz.”

Potvrđujem i tražim objašnjenja od nje.

B kaže kako ne razumije sve što se dešava, ali da je sve u redu.

Odgovaram da nije sve u redu, ako je ona pristupila nekom društvu, poput Udruženja za realizaciju izmišljenih nevjerovatnoća, to je dobro po nju, ali nije razlog da mene tu uvlači.

B pita zašto ne prestanem da pričam i dođem da sama vidim o čemu se radi.

Dok pokušavam da prođem kroz otvor, osjećam blagi trzaj, a zatim mi B pomaže da skinem čamac sa leđa, spuštam ga na Osjetljivi teret i ulazim u kabinu hopera³ koja ima oblik kaplje i prenosi teret; sve do sada sam bila pod njim.

Postoje jedna ili dvije čudne stvari u svemu ovome, ili možda jedna ili dvije stotine čudnih stvari, poput brzine kojom se uzdižemo,

³ Vrsta letjelice u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

izgleda, direktno u stratosferu; međutim, ono što mi najviše privlači pažnju je pilot. Iako je leđima okrenut ka nama, očigledno je u pitanju Ram Gopal koji je diplomirao Kulturni inžinjering prošle godine, priča se da je bio drugi u klasi.

Pitam ga kakvo je ovo melodramatično zezanje.

B kaže da smo morali otići tiho i brzo, ne privlačeći pažnju, tako da nas je odjavila iz hotela *prije* više sati i ona i Ram sjede i čekaju me od tada.

Napominjem da će trag koji ostaje iza neidentifikovanog letećeg objekta izazvati mnogo više komentara nego normalan odlazak, čak ako bi i bio u sred noći.

Na ovo, Ram se zagonetno nasmiješi, a B postaje namrgoden gotovo koliko i ja, čini se da je već spomenula istu stvar.

Ne stižemo da se pozabavimo ovim pitanjem kako treba jer se kabina naglo okreće pod pravim uglom. B i ja klizimo po podu koji je sada u vertikalnom položaju i završavamo sjedeći na prozoru. Nakon udara i podrhtavanja, Ram mrmlja na Hindu jeziku a zatim, odjednom, pravac „gore“ više ne postoji.

B i ja uspijevamo da se sastružemo sa prozora i grabimo instalacije kako bismo sačuvale stabilnost. Zvijezde su nestale i ne vidimo ništa osim slabog sjaja iznad upravljačke table; zatim se spolja pale svjetla. Gledamo u teretni dio broda.

Naša trometarska kaplja je tik uz drugu kaplju, liče jedna drugoj kao jaje jajetu. Sa druge strane se nalazi pregrada; iza, kriva linija brodskog korita; direktno iznad prazan prostor, a zatim još jedna pregrada i otvorena vrata, kroz koja se nakon par sekundi pažljivo promalja neka glava.

Glavu prati tijelo koje, odgurnuvši se od zida, polako plovi ka nama. Ram pritisika dugme i vrata hopera se otvaraju; umjesto da uđe, pridošlica se zaustavlja pridržavajući se rukama za obje strane rama od vrata, dok mu noge plutaju iza. U pitanju je Petar Jeng Sen koji je diplomirao one godine kada sam ja radila terensko istraživanje. Kaže, Gopal, dragi druže, nije bilo potrebe za kucanjem, zvono smo

čuli sasvim jasno.

Gundajući kako je zrak bio pogrešno namješten, Ram kliže iz svoje stolice. Petar govori kako smo jedva stigli, budući da rok ističe za sedam minuta; rukom zove B i mene da izademo iz hopera, prođemo kroz vrata u hodnik gdje nekakvo neodređeno vibriranje dopire kroz zidove.

Ram pita šta se to čuje. A Petar uzdiše i govori:

„Današnja generacija studenata nije nimalo disciplinovana.“

Čuvši to, B se rukom prislanja uza zid i povlači glavu da bi bolje čula; u sljedećem trenutku počinje da se smije i da udara pesnicom o zid. Petar uzvikuje na mandarinskom jeziku i odvlači je od zida, držeći je za ruku poput neodlučnog jastreba grabljivca. Udarci se opet čuju sa udaljene strane zida i ja odjednom prepoznajem primitivni sistem signalizacije nazvan Kajanje, ili tako nekako, valjda zato što su ga koristili ljudi u situacijama koje im se nisu sviđale, kao što su brod koji tone ili zatvorska samica; signali se prave udaranjem po cijevima ili sličnim objektima.

Neko je otkrio ovaj sistem u jednoj knjizi i djetinjasti dio Koledža ga je naučio kako bi mogli komunicirati tokom obaveznih predavanja. Interesovanje je naglo opalo kada su i predavači počeli da uče kako da ga koriste.

Nikada mu nisam pridavala mnogo značaja jer nisam očekivala da će provesti dosta vremena u zatvorskim samicama; tako mi i treba; u narednom trenutku Ram otvara vrata i gura me kroz njih, čujem kako se vrata iza mene zatvaraju i sada sam baš u samici.

Prisjećam se da se ovaj sistem zapravo zove *Žaljenje*, što precizno opisuje kako se osjećam zato što ga nisam naučila kada sam imala priliku.

Međutim, nemam puno vremena za takve misli, glas iz zvučnika na zidu zahtijeva od svih da legnu jer uskoro kreće ubrzanje. Vezujem se na kauču koji zauzima pola prostorije, odbrojavajuće kreće i kad dođe do nule, pod je odjednom opet *na dnu*.

Čekam neko vrijeme dok mi se stomak ne povrati, a zatim ustajem da ispitam situaciju.

*

Nalazim se u ovalnoj sobi veličine 2.5 sa 3.5 metra, čini se kao da je napravljena tako što je u žurbi izdvojena iz nekog većeg prostora. Zidovi su izrađeni od neprerađenih plastičnih materijala, a ostalo su standardni elementi opreme, ubačeni i natrpani tako da žice i kuke još vire iz njih.

Koliko mojih kolega i koleginica sa klase je na ovom brodu? Žaljenje se opet čuje, udarci dopiru sa obje strane.

Odbacujući hipotezu da će Ram i Petar da nas drže otetima dok ne dobiju novac–jer iako bi mogla biti primijenjena na moj slučaj, budući da je moj tata nekako uspio da postane milioner, to ne važi za B, budući da njeni roditelji smatraju kako je novac vulgaran–kao i onu da nas odvode da zasnujemo idealnu Koloniju u nekom uglu svemira –bilo koji student prve godine može objasniti zašto to ne može da uspije–samo jedna ideja se čini mogućom.

A to je da završni ispiti nisu bili završni i da je ovo neka vrsta testa. Nakon deset minuta, dobijam određene podatke. Mašina za čitanje je ugurana unutra, a vrata odmah zatvorena tako da ne mogu da vidim ko ju je dokotrljao dovde.

Vršljam po mašini tražeći specifičnosti, ali čini se kao da je u pitanju standardni model; sijedam u nju, stavljam slušalice na glavu i dotičem prekidač.

Hipoteza je potvrđena, pretpostavljam.

U mašini je kotur s trakom na kojoj su zapisane informacije o problemu u oblasti kulturnog inžinjeringu, postavljen onako kako smo to naučeni da radimo tokom studija. Problem se tiče razvoja na planeti na kojoj su se nastanile dvije grupe tokom Egzodus-a i nakon toga ostale izolovane sve do danas.

Nemam vremena da mislim dok Mašina radi jer daje mnoštvo podataka punom brzinom, tako da procjena mora da sačeka. Međutim,

moja podsvijest stupa u akciju i kada se traka zaustavlja, ona počinje da artikuliše potpuno razrađenu sumnju.

Ova stvar je isuviše uređena.

Kada smo bili na prvoj godini, maštali smo o ovakvim problemima i svađali se oko njih kao ludi, ali i ti su problemi bili isuviše eleganti, kao i previše dramatični, da bi bili realni.

Međutim, jedna stvar koju nam je MekKler kazao malo prije završnih ispita, kao i svi ostali predavači i predavačice, bila je to da ne provodimo previše vremena pokušavajući da otkrijemo šta su ispitivači i ispitivačice zapravo tražili, već da se fokusiramo na rješavanje pitanja onako kako je postavljeno; već sam prilično sigurna da je sve ovo neka tajanstvena orijentalna ideja šale, ali za slučaj da nije, ipak počinjem da razmišljam kako riješiti problem.

*

Problem je sljedeći:

Planeta se zove Inkognita, po informacijama sa trake, nalazi se na ivici pozнате zapremine svemira; dvije grupe su je nastanile u nekom trenutku prije tri do tri i po vijeka. Ostali dio ljudske vrste nije nikada čuo za njih, sve do prije možda tri godine.

(Pa, to nije nemoguće, i dalje saznajemo za osam ili deset nastanjениh planeta svakog vijeka, budući da su tokom Egzodus-a neki ljudi bili spremni da putuju godinu dana ili više kako bi se sklonili od ostalih) Brod koji je uočio da je planeta nastanjena nije se spustio, već je podnio izvještaj Centralnoj vladu Zemlje, koja je poslala posmatrače da ispitaju planetu.

(Na Rasetu je postojala glasina da bi Tampon Vlada mogla zaposliti neke od nas na takvoj vrsti zadatka, ali to nikada nije zvanično saopšteno. Ne znam da li da vjerujem u to ili ne)

Rečeno je da su se posmatrači tajno spustili i boravili među lokalcima neprimijećeni.

(Ovo je fizički moguće, ali zvuči isuviše kao terensko istraživanje da bi bilo istinito) Posmatrači nisu imenovani, ali jeste rečeno da su u pitanju bili diplomci i diplomke Kulturnog inžinjeringu.

Nakon nekoliko mjeseci, poslali su kući jednoglasno donesen *Prioritetan izvještaj o udesu* po kome je situacija *loša*, postaje sve gora i prognoza je rat.

Brate mili.

Znam da su ljudi ratovali, znam da je jedan od razloga zbog kojih mi više nemamo ratove samo to što sada, uz toliko planeta i mogućnosti jeftinog transporta, pritisak ima druge kanale; međutim, ovi ljudi su svoje brodove pretvorili u fabrike i nikada nisu izgradili nove.

Međutim.

Njih ima samo oko deset miliona i sigurno cijela planeta daje dovoljno prostora da ne smetaju jedni drugima?

Međutim, ovo nije razmišljanje, već reakcija, tako da se vraćam da bacim još jedan pogled na podatke.

Rečeno je da je srž problema u tome što grupe tokom slijetanja nisu znale jedna za drugu, a kada su se srele, nakon trideset godina, neprijatno su se iznenadile.

Ja ne mogu da uočim bilo kakvu suštinsku razliku između njih, bili su vrlo slični, naročito po tome što nijedna grupa nije željela da ima bilo kakve veze sa ljudima koje nije sama izabrala.

Stoga su podijelili planetu Velikim krugom koji je ostavio dvije glavne kontinentalne mase na jednoj hemisferi, a dvije na drugoj.

Dogovorili su se da se svako drži svog dijela i ostavi drugu stranu na miru.

Dvadeset godina kasnije, trguju kao ludi; obje grupe imaju određene minerale koji su potrebni i jednoj i drugoj; obje imaju neke poljoprivredne proizvode koje druga ne uspijeva da uzgoji.

Mislite da je ovo dovelo do prijateljske saradnje i, konačno, do saveza?

Neću opisivati incidente zbog kojih se obje strane osjećaju prevareno, dovoljno je reći da, s vremenom na vrijeme, i jedna i druga strana

prolaze kroz nestašicu ili odugovlače isporučivanje, čime deregulišu ekonomiju druge strane; druga strana zatim počinje da eksperimentiše sa samo-održivošću, uslijed čega ekonomija isporučilaca biva uzdrmana. I svi misle da je suprotna strana to uradila namjerno.

Ovakva vrsta situacije stvara unutrašnje odnose koji dovode do politike.

Problemi se stvaraju oko jednog ostrva srednje veličine koje se nalazi na samoj liniji razgraničenja, oko profita generisanog transportom između hemisfera, kao i oko zakona o trgovini između hemisfera.

Objema grupama je bilo potrebno nekih dvjesta godina da transformišu svoje policijske snage u prave vojske, opskrbljene širokim spektrom oružja koje ne smije biti korišćeno, osim za odbranu.

Ovakva situacija traje već sedamdeset godina, pogoršavajući se, a sada glasine kolaju na obje strane da je ona druga počela da pravi Ultimativno oružje, tako da političke partije koje nisu na vlasti zahtijevaju da se krene u napad prije nego što oružje bude završeno. Posmatrači izvještavaju kako je rat neizbjegjan, možda ne ove godine ili sljedeće, ali u narednoj deceniji sigurno, i, čak i da ranije nijedna strana nije tragala za Ultimativnim oružjem, sada ga obje sigurno prave.

Prepostavljajući da je sve ovo istina, čini se da postoji jedno očigledno rješenje.

Akademski razmišljam o problemu, osjećajući kako me golica jedna grudvica znoja koja se spušta niz moje pršljenove.

Ko će sprovesti ovo rješenje u djelo? Zato što, ukoliko ovo nije samo još jedan test, ili rezultat bolesnog smisla za humor, biće mi žao te osobe.

Preko uslužitelja na zidu, tražim crnu kafu i baš bih voljela da je B ovdje tako da možemo da uvjerimo jedna drugu kako je ovo samo vježba; nisam tako dobra u uočavanju dokaza kad sam sama.

Većina naših predmetnih vježbi su se odnosile na nešto što se nekada desilo.

*

Nakon nekih devedeset minuta, glas preko zvučnika traži od mene da opišem šemu pomoću koje bi situacija mogla biti popravljena, kao i neophodnu opremu, u ne više od hiljadu riječi.

Trošim deset minuta verbalizujući osnovnu ideju i oko sat vremena na zapisivanje „opreme”; kako vrijeme prolazi, cijela situacija mi se čini sve manje vjerovatnom. Na kraju imam oko dvjesta riječi koje, po instrukcijama, šaljem kroz prorez na vratima.

Nakon pet minuta shvatam da sam previdjela faktor vremena.

Ako je prvom brodu bilo potrebno godinu dana da dođe do Inkognite, danas put zahtijeva barem četiri mjeseca; stoga, već je prošlo više od četiri mjeseca od kako je izvještaj napisan i proći će više od godinu dana prije nego što iko dođe tamo, a do tada će rat možda već započeti.

Naslanjam se, misli mi skreću na druge teme i počinjem da se pitam gdje ovaj brod ide. Još smo na jednoj gravitacionoj sili i, čak ni na masi-brzini, ne možeš ubrzavati i pomjerati se kroz prostor van određenih limita; u ovom trenutku nismo samo izvan orbite, već sigurno i izvan Sunčevog sistema.

Glas iz zvučnika objavljuje kako sada svi treba da se odmore; u tom trenutku osjećam miris gasa za spavanje i imam taman dovoljno vremena da legnem.

Pri tome, prepostavljam da sam bila umorna.

Nakon buđenja sam veselija nego što sam nedjeljama bila; analiza ukazuje na to da mi je drago što se nešto dešava, čak iako je to još jedan ispit.

Pritiskam dugme za doručak, ali sam suviše uznemirena da bih jela; pitam se koliko će sve ovo trajati i da li se od mene očekuje da pokažem inicijativu i provalim napolje; dok ispitujem stvari iz te perspektive, zvučnik opet oživljava.

Kaže:

„Dame i gospodo. Nije vam rečeno da li se problem na kome ste juče radili odnosio na stvarnu ili izmišljenu situaciju. Svi ste naveli mjere

koje smatrate da bi mogle poboljšati opisanu situaciju. Molim vas, razmislite, pažljivo, da li biste bili spremni da učestvujete u sproveđenju svog plana.”

Brate mili.

Nema načina da prepostaviš da li će oni koji kažu „ne” biti smatrani kukavicama ili oni koji kažu „da” idiotima i slično, vlasnik tog glasa je isuviše dobro istreniran da bi bojom, dikcijom ili tonom odao išta, osim onoga što namjerava da oda.

D. J. MekKler.

Ne uživo, već snimljen, budući da je MekKler na Zemlji, okružen ispitnim odgovorima.

Naslanjam se i pokušavam da iskreno razmislim, kada bi tu tupavu ideju koju sam sinoć zapisala trebalo potpuno stvarno isprobati, da li bih učestvovala?

Problem je u tome što me je MekKlerov glas ubijedio da je u pitanju test; ne znam da li je cilj testiranje moje hrabrosti ili moje razboritosti, zapravo, mogla bih baciti novčić.

Glava ako sam luda, pismo ako je ono što se podrazumijeva; pismo je ono što je.

Uzimam pisaljku i zapisujem odluku.

U vratima se nalazi prorez.

Igram se parčetom papira na kome sam zapisala odluku i razmišljam: „Pa, niko je još nije tražio.”

Zamisli da je situacija ipak stvarna.

Sjećam se jučerašnjeg osjećaja znojenja i svraba i pokušavam da zamislim kako bi zaista izgledalo otisnuti se na ovakvu stvar, međutim, danas ne mogu da izbacim ništa iz sebe.

Počinjem da zamišljam MekKlera dok čita moju odluku da ne podržim sopstvenu ideju.

Uzimam novčić i igram se njime.

Glas iz zvučnika govori da, kada budem potpuno spremna, treba da zapišem svoju odluku i proturim je kroz vrata.

Bacam novčić i sad pada na pod, ovaj put je u pitanju glava.

Bacanje novčića je prilično neadekvatan način da doneseš odluku. Bacam papir sa odlukom na pod, uzimam drugi papir i zapisujem „DA. Lizistrata Li.“

Kao da to ime čini stvar ozbiljnijom.

Ubacujem papir u prorez i gurkam ga sve dok nije pao sa druge strane vrata.

Odjednom osjećam strahovitu glad i opet pritiskam dugme da tražim doručak.

*

Čim sam završila sa jelom, opet se čuje MekKlerov glas.

„Uvijek su male stvari te koje stvaraju najviše problema. Procjena toga u kom tačno trenutku treba da vam saopštим sljedeću stvar stajala me je isto toliko muke koliko i svi drugi dijelovi organizacije. Problem je u tome što, ma koliko da ste iskreni–a vaša iskrenost je bila testirana mnogo puta–i ma koliko da je vaša mašta snažna–a polovina vašeg obrazovanja je bila posvećena njenom razvijanju–ne postoji način da budete sigurni da je odgovor koji dajete na hipotetičko pitanje isto ono što biste rekli da ste znali da je pitanje vrlo stvarno. Oni koji su odgovorili negativno su van priče. Njima je rečeno da je ovo bio test, eksperimentalnog karaktera, i zamoljeni su da sve što se desilo čuvaju kao tajnu. Oni se za par sati vraćaju na Zemlju. Vas ostale molim da još jednom razmislite. Vaša odluka je još uvijek privatna. Samo dvije osobe koje su vas okupile znaju ko je sve iz vašeg odjeljenja na ovom brodu. Listu mogućih pomagača sastavio je kompjuter. Ni ja sam je nisam video.

Imate još pola sata da doneSETe konačnu odluku. Molim vas da se sjetite da, ako osjećate bilo kakvu nelagodu oko ove stvari, ili ako se potajno plašite, sve nas možete ugroziti. Svi vi dovoljno poznajete psihologiju da možete to da shvatite.

Ako ipak odlučite da budete dio projekta, zapišite svoje ime na parčetu papira i pošaljite ga, kao i prije. Ako niste potpuno sigurni, nemojte

ništa da radite. Molim vas, razmišljajte još pola sata.”

Meni je bilo dosta razmišljanja. Zapisujem svoje ime—samo L. Li—i odmah šaljem odluku.

Međutim, ipak ne mogu baš da prestanem da razmišljam. Zapravo, čini mi se da razmišljam vrlo ozbiljno. Moja podsvijest kasnije tvrdi kako je uspjela da čuje tup udar kad je nešto stiglo kroz prorez, dok svjesno nisam ništa zapazila.

Satima kasnije—po mom satu svega dvadeset i pet minuta, ali masavrijeme su sigurno uticali na njega—ionako sam imala tri puta više samačke izolacije nego što mi je potrebno—kada će me pustiti odavde? —čuje se kucanje i nakon par sekundi vrata se klizno otvaraju.

Očekujem da vidim Rama ili Petra, tako da mi je potreban značajan dio sekunde da shvatim da gledam u MekKlera.

A onda se sjetim kako je on na Zemlji, zakopan među ispitima, i zaključujem da haluciniram.

Ovaj dio moje imaginacije ljubazno pita:

„Mogu li da sjednem?”

Zatim pada na kauč i čini se da mu to prija.

Čudna je to stvar, svaki put kad vidim MekKlera, iznenadi me koliko je zgodan; izgleda da zaboravim na to u međuvremenu, zbog čega možda nisam nikad bila zaljubljena u njega, kao što je to većina studentkinja.

Međutim, ovog puta primjećujem da izgleda umorno, kao da nije spavao tri dana, a imao je dosta briga.

Po tome, zaključujem da možda jeste stvaran.

On izgovara:

„Nemoj da izgledaš tako optuživački, Lizi, i sam sam upravo stigao na ovaj brod.”

To nema smisla; ne možeš upravo stići na brod dvadeset i četiri sata nakon njegovog prelaska na masu-vrijeme; ili možeš?

MekKler se naslanja, zatvara oči i pita me da li sam ja jedna od entuzijastkinja za Morzeovu⁴ azbuku.

⁴ Igra riječi: Morse code je Morzeova azbuka, dok je remorse Žaljenje (prim.prev)

Dakle, to je ime; kažem kako je to prva stvar koju će naučiti kada se vratimo.

„Pa”, kaže on, „učinio sam sve što sam mogao da vam svima obezbijedim privatnost; kad ima toliko mnogo genijalnih idiota u grupi, ne čudi me što su uspjeli da me nadmudre. Morao sam da varam i vidim da li si na listi; znao sam da ko god da odustane, ti nećeš biti među njima.”

Tako i treba: užas, moj prvi odgovor je zgužvan na podu tako da se vidi strana na kojoj sam pisala.

Međutim, on ga nije primijetio, već nastavlja:

„U svakom slučaju, za tebe niko ne bi mislio da odustaješ zbog straha.” Taman kad sam uspjela da petom prekrijem papir na podu i uklonim ga iz vidnog polja, MekKler je zastao kako bi mi dao priliku da odgovorim, tako da moram da kopam po rubu svijesti za sjećanjima na –

ŠTA?

*

MekKler otvara oči i govori, kao da sam osoba koja se hvata za posljednju slamku:

„Budi razumna, Lizi.”

A zatim, drugačijim tonom:

„Ram kaže da ti je dao pismo prije pola sata.”

Kakvo pismo?

Moj mozak odjednom registruje da je malo bijelo parče bilo u uglu moje retine posljednjih pola sata; ispostavlja se da je to pismo adresirano na Eksenzus 23.

Param mu utrobu jednim pokretom. Od mog tate je i sadrži sljedeće:

Moja draga Liz,

Hvala ti na posljednjem pismu, drago mi je što ostaješ u formi, isto i ja radim.

Upravo sam dobio pismo od tvog koledža u kome mi javljaju da će ti

dodijeliti diplomu 12. septembra i da su roditelji dobrodošli, ukoliko su na Zemlji.

Pa, Liz, moram provjeriti, i Čarli kaže isto, ali po pismu Zemaljske vlasti neće dati dozvolu za posjetu Zemlji samo zbog ovoga, tako da sam se prikačio Delegaciji koja dolazi da razgovara o trgovini sa Ministarstvom. Čarli i ja ćemo stići na Zemlju 24. avgusta.

Liz, tako je dobro misliti na to da će te opet vidjeti nakon četiri godine. Postoje neke stvari vezane za tvoju budućnosti o kojima sam htio da pišem profesoru MekKleru, ali ovako će moći da direktno pričam sa njim o tome. Molim te, prenesi mu moje pozdrave.

Vidimo se, Lizi, djevojko, tvoj tata.

J.K.Li

Dragi stari tata, želim da mu vidim lice kada ugleda pravu kišu nakon svih ovih godina koje je proveo obradujući zemlju na suvoj planeti uz pomoć mašine za pravljenje vremena.

Vatre pakla i boje mraka, pa ja neću biti tamo!

MekKler kaže:

„Tvoj otac mi je pisao da kaže kako će stići na Zemlju 24. avgusta. Pretpostavljam da tvoje pismo kaže isto. Stigao sam otpremnim brodom; možeš se vratiti njime.”

O čemu on *sada* priča? A zatim shvatam.

Kažem:

„Vidi. Tata će biti na Zemlji kad se vratimo. U čemu je problem?”

„Ne možeš dozvoliti da stigne, a da ti nisi tamo.”

Priznajem da sam osjetila mučninu pri pomisli da je tata bez mene na Zemlji, ali ipak ujak Čarli je rođeni zemljanin i može da ga kontroliše; dođavola, ionako je dovoljno star da se brine sam o sebi.

„Sreća si mog tatu”, govorim mu, „zar misliš da bi J. K. Li želio da njegova kćerka odustane od posla zato da bi mu držala ruku? Mogu mu poslati pismo u kome će mu objasniti da sam na zadatku ili testu ili šta god mi bude volja i da sve treba da sačeka dok se ne vratim; šta si uostalom uradio povodom porodica koje su već na Zemlji?”

MekKler kaže da niko od izabranih nema porodicu na Zemlji u ovom trenutku i da se moram vratiti.

Kažem mu da će malo sutra to uraditi.

On kaže da je moj zvanični staratelj i da je odgovoran za mene.

Kažem mu da je isto tako odgovoran za sve ostale na ovom brodu.

Provela sam godine i godine pokušavajući da smislim rečenicu koja bi stvarno doprla do MekKlera; e pa sad sam to uspjela.

Kažem:

„Vidi, umoran si i zabrinut i možda ne razmišljaš kako treba u ovom trenutku.

Znam da je ovo vrlo opasan zadatak, nemoj da misliš da mi je to promaklo. Pokušala sam svim silama da ga dočaram sebi, kao što si tražio preko zvučnika. Ne mogu baš da zamislim kako umiranje izgleda, ali znam kako bi se tata osjećao ako bih ja umrla.

Učinila sam sve što sam mogla da sebe uplašim, a zatim odlučila da je zadatak jednostavno vrijedan rizika.

Da bi mogao da procijeniš ovaku stvar, moraš pratiti posebnu aritmetiku, na druge faktore moraš dodati svačija osjećanja, a zatim, ako je odgovor pozitivan, zaboraviti na sve drugo i krenuti.

Neću više da razmišljam o tome zato što sam uradila procjenu i dobila odgovor i nerviranje mi neće pomoći. Prepostavljam da si i ti procijenio situaciju. Odlučio si da je zarad četiri miliona ljudi vrijedno rizikovati dvadeset, čak iako tih dvadeset imaju roditelje. Čak iako su tvoji studenti i studentkinje. I oni su to isto uradili i svima si nam dao šansu da kažemo „Ne”.

Ništa se tu nije promijenilo, samo ti se sada vrijednosti čine drugačijim jer si umoran i zabrinut i vjerovatno si i propustio doručak.”

Brate, kakav govor, pitam se šta me je spopalo. MekKler se isto to pita, ili je možda zaspao stojeći, budući da odgovara tek nakon nekog vremena.

„Koleginice Li, nažalost u pravu ste oko barem jedne stvari. Ne znam da li sam bio sposoban da donesem takvu odluku onda kada sam je donio, ali sada svakako nisam. A što se vas lično tiče...”

Spušta ton i izgleda umorniji nego ikada, a zatim naglo nastavlja.
„Opet ste sasvim u pravu. Podjednako sam odgovoran za druge ljude na brodu kao što sam za vas.“

Polako staje na noge i bez riječi izlazi napolje.

Vrata su ostala otvorena, što shvatam kao poziv da idem na slobodu i munjevito izlazim, za slučaj da je u pitanju greška.

Nije greška, budući da Ram otvara vrata duž hodnika i deset Rasetovih najbistrijih izlaze poput prosute žive koja pronalazi svoj put i spaja se na sredini poda.

Efekat puštanja je takav da se nakon četiri minute glava Petra Jeng Sena pojavljuje na vrhu stepenica i pita nas možemo li, budući da posada podiže zidove palube, zarad dobrih starih vremena, da odemo u konferencijsku sobu koja je zvučno izolovana.

*

Konferencijska soba je na drugoj palubi i vidi se da je izgrađena u žurbi, poput naših kabina; zvučno je izolovana, ali zvuk u njoj je nekako prigušen i generator nije zatvoren, već se po njemu vuku kablovi, a pričvršćivači djeluju snažno, ali ne i izdržljivo.

Osim toga, u sobi je veliki sto sa puno stolica, ispred svake je mali projektor i bilježnica.

Možda je do ovog vrlo funkcionalnog okruženja, a možda i do smrtne jednolikosti naših glasova u prigušenoj sobi, u svakom slučaju, više nemamo toliko potrebe da razgovoramo. Automatski sijedamo za sto, svi sa iste strane, ostavljajući sedam praznih mjesta blizu vrata. Posmatrajući oko sebe, pitam se po kom principu smo izabrani.

Od mojih specijalnih prijatelja, tu su Eru Te Vangoa i Kirsti Lamergou, ali Lili Čen i Likofo Komom'baratse i Žan LeBrun nisu; prisutni su i Krej Peterson koji je jedan od mojih posebnih neprijatelja, ali ne i Blejzer Vej ili Astral Kad; ostali su P. Zapotek, Nik Hauard, Aro Mesta, Dili Diksi, Pavel Kristijanovič, Leni DiMađo i Šutrajt Krou.

Eru je na kraju stola, prekoputa vrata, možda osjeća da takva po-

zicija zahtijeva da baš on pokrene razgovor; započinje opaskom:
„Dakle, niko nije iskoristio priliku da odustane.”

Krej Peterson podiže obrve ka tavanici i prenaglašeno govori kako je odluka trebalo da bude privatna.

B kaže:

„Možda, ali na kraju nije bilo tako, svi koji su naučili Morzeovu azbuku, znaju ko je bio na brodu, ionako su svi i dalje ovdje, tako da ne vidim zašto je to važno. A, na kraju krajeva, MekKler ne bi izabrao ljudе koji će se prepasti.”

Tad neko udari moju stolicu, prepostavljam da je udar bio namijenjen za B; Eru ima dva metra, ali ni njegove noge ne mogu baš da dotaknu pod; on je jedini od nas okrenut ka vratima.

MekKler je nekako uspio da odagna svoj umor; izgleda čvrsto, ali svježe kao cvijet. Četiri osobe su sa njim; Ram i Petar djeluju ozbiljno, jedan nepoznati muškarac u uvijekčistim⁵ izgleda kao da je odlučio da uživa u zabavi, a drugi u uniformi kao da ga ništa ne bi moglo natjerati na to.

MekKler predstavlja nepoznate–jedan je pukovnik Delano-Smit, a drugi gospodin Jardo. Zajedno sijedaju za drugi kraj stola; MekKler nas namrgođeno gleda i počinje da priča:

„Koleginica Lejdon je pogriješila. Niste izabrani iz razloga koje je ona navela. Mogu slobodno reći da sam zapanjen da ste svi spremno pristali da učestvujete u tako očajničkoj špekulaciji; kako sam proveo prethodne četiri godine pokušavajući da vas ubijedim da vrijedi, prije donošenja bilo kakvih važnijih odluka, provesti određeno vrijeme razmišljajući o njima, bio sam i obeshrabren.”

Oh.

„Kriterijum po kome ste izabrani je bio jednostavan. Kao što sam vam rekao, nisam vas birao ja, već kompjuter, onaj u kancelariji na Koledžu koji ima podatke o vašoj kućnoj adresi i sadašnjem mjestu boravka. Vi ste prosto onaj dio klase koji je mogao biti izdvojen a da ne privuče pažnju, budući da ste svi bili na odmorima sami ili sa

⁵ Evercleans–odjeća koja se ne prlja u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

drugima iz klase i zato što vaši najbliži rođaci nisu u ovom trenutku na Zemlji.”

Oh, pa sad.

Iako svi to primjećujemo, MekKler iz nekih svojih razloga na nama uspiješno primjenjuje umanjivanje značaja.

Izgleda kao da osjeća da je obavio zadatok i polako se opušta.

„Meni je zanimljivo da ste svi, bez izuzetka, smislili varijaciju iste ideje. Naravno, u pitanju je očigledan način rješavanja problema.”

Odjednom počinje da se smiješi i postajem ljuta na sebe jer znam da prati pravila za uvođenje poželjnog stanja uma, ali svejedno reagujem kao što se očekuje.

„Pročitaću vam kako je to najjezgovitije rečeno, moguće je da ćete pogoditi ko je pisao.”

Pretura komadiće papira.

„Evo ga. Citiram: *Dovući nekog autsajdera kao da namjerava da napadne obje strane; udružiće se protiv njega.*”

Vrištanje od smijeha i uzvici „Lizi Li!”, čak se i dvojica stranaca blago keze; ja sa druge strane ne mislim da je sve tako smiješno.

„Ideje o kakvoj vrsti „autsajdera” se radi bile su nešto raznolikije. Predlažem da vam ostavim da zajednički na tome radite, uz pukovnika Delano-Smita i gospodina Jarda. Te Vangoa, ti vodi diskusiju.” MekKler izlazi.

*

Time ostavlja dvije strane stola koje se međusobno zagledaju. Ram i Petar su u svoje vrijeme već prisustvovali ovakvoj vrsti sastanaka; sada se naslanjaju, spremni da nas posmatraju kako radimo. Očigledno je da se od nas očekuje da impresioniramo dva stranca koristeći sposobnosti Rasetovih skoro-pa-diplomaca, tako da provodimo par trenutaka posmatrajući ih. Pukovnik Delano-Smit je niski, uredni muškarac lica koje posjeduje svu mišićnu mašineriju potrebnu za pravljenje facijalnih ekspresija; samo izgleda da mu nije stalo do

njenog korišćenja. Gospodin Jardo je viši od svih osim Erua, a njegovo meso je vrlo tanko rastegnuto po kostima, što se odnosi i na lice koje povremeno izvija u kez poput nekakvog ljubaznog skeleta. Lako je pogoditi kako se pukovnik uklapa u sve ovo, dok je gospodin Jardo valjda neki ekspert, ali nema pokazatelja za šta.

Eru odmara ruke na stolu i govori kako bi bilo bolje da počnemo; može li neko ljubazno da predstavi kako „udružiti” Inkognitane? Što jednostavnije, to bolje i nije bitno da li je izvodljivo; rastavljanje plana na dijelove će nam omogućiti da počnemo.

Svi čekamo da vidimo ko će da jurne; a zatim uočavam Eruovo oko i vidim da sam opet izabrani klovni. Kažem:

„Pošaljimo im pismo adresirano iz Dalekog svemira i potpisano sa BEM u kome ćemo reći da smo izgubili svoju planetu zbog nove⁶ i da ćemo zauzeti njihovu planetu dvije nedelje nakon utorka.”

Gospodin Jardo oštro govori: „Ha! Ha!”, ali ne dobija podršku ostalih; pukovnik koji je sve vrijeme bio bezizražajan, sada je još više takav; Eru kaže: „Hvala ti, Lizi.” Gleda na suprotnu stranu u Kreja koji je naspram mene; Krej kaže kako ima više stvari koje bi mogao prokomentarisati; jedna od njih je to što dvije nedelje od utorka ostavlja malo vremena za „udruživanje”, a i šta se dešava kada se BEMovi ne pojave?

Odjednom smo se vratili u atmosferu ucionice; Eru baca pogled na P. Zapoteka koji sjedi pored Kreja, koji zatim izgovara:

„Ti BEMovi koji su izgubili svoju planetu u novoj, koliko brodova imaju? Bez baze, ne mogu biti mnogo opasni osim ako nemaju ogromnu flotu.”

Diskusija se nastavlja.

Pavel:

„Kako bi BEMovi naučili da pišu?”

Nik:

„Kako mogu znati da je Inkognita nastanjena? Na koju adresu šalju pismo?”

⁶ Nova: eksplozija određenih slojeva zvijezde (prim.prev)

Krou:

„Hm. Zašto slati pismo? Osvajači samo osvoje.”

Kirsti:

„Ne želimo da ove ljudi potpalimo protiv stranih vrsta. Možda ćemo naići na neke u budućnosti. Čini mi se da ova ideja ima razne neželjene prateće posljedice. Prepostavimo da obje strane pomisle da je u pitanju podvala koju je podmetnula ona druga. Mogli bismo izazvati rat, umjesto da ga spriječimo. Prepostavimo da počnu da se pripremaju za odbijanje napadača toliko da onesposobe svoju ekonomiju. Prepostavimo da dođe do panike.”

Dili:

„Recite, gospodine predsjedavajući, da li je išta ostalo od ove ideje? Možete li nam dati kratak sažetak?”

Eri se nakašlje kako bi dobio malo na vremenu, a zatim kaže:

„Ukratko, problem je stvaranje opasnosti protiv koje će dvije grupe biti primorane da se udruže. Ta opasnost mora imati određene karakteristike.

Mora biti dovoljno vremenski udaljena da bi prijetnja trajala nekoliko godina, dovoljno dugo da budu natjerani na stvarnu saradnju.

Očito, mora biti uvjerljiva i mora doći do njih na ubjedljiv način. Napad sa strane je jedina prijetnja koja je do sada predložena.

Opasnost mora biti ograničena. Odnosno, mora izgledati kao da dolazi od jedne jasno definisane grupe. Ostatak univerzuma treba da izgleda dobromjeran ili neutralan.”

Odjednom se zaustavlja, iako se čini da još nešto treba da dođe na red; dok mi čekamo, B se ubacuje proizvodeći sljedeći efekat.

„Da, ali vidi, prepostavimo da ovo ne uspije; vrlo je fino planirati, ali prepostavimo da svejedno dođe do nekih od Kirstinih neželjenih pratećih posljedica, pa ono što želim reći je da, prepostavimo da naš plan pogorša haos umjesto da ga uredi, željni bismo da imamo neki način da ga nekako prekinemo.

Vidite, ovo je samo primjer, ali prepostavimo da prijetnja dolazi od pirata, ako bi plan propao, mogli bismo da imamo brod sa Zemlje

koji bi napravio zvaničan kontakt i, eto, pitao: Usput, da li ste vidjeli neke pirate u skorije vrijeme, Zemaljska flota ih je izbrisala u ovom sektoru prije šest mjeseci.

To bi značilo da cijela posada mora učestvovati u laži, tako da ovaj primjer nije dobar, ali vidite na šta mislim.”

Par trenutaka je tišina, a onda Aro kaže:

„Mislim da treba da krenemo ispočetka. Imali smo razne kritike Lizinog predloga, koji možda nije bio sasvim ozbiljan, i kao što Dili kaže, malo od njega je ostalo osim ideje da prijetnja bude invazija. Ideja o vanzemaljskoj intelligentnoj vrsti je problematična i bilo bi je vrlo teško lažirati. Napadači moraju biti ljudi sa druge planete. Druge nepoznate planete. Ali kako ljudi sa Inkognite saznaju za njihovo postojanje?”

Još tištine, a zatim čujem svoj glas, iako mi je bila namjera da jednom u životu čutim: škripi dok izgovara:

„Brod. Brod koji se iz Daljine srušio.”

Uto drugi glas izgovara:

„Odista! Da li se očekuje da proglutam ovo?”

*

Taman smo zaboravili na pukovnika, da ne spominjem gospodina Jarda koji je doprinio još jednim „Ha! Ha!”, tako da ovo podsjećanje predstavlja blagi šok, pri čemu i ne razumijemo o čemu priča, ali on počinje da objašnjava.

„Ne znam zašto je MekKler mislio da je potrebno glumiti ovu raspravu. Već sam upoznat s njegovim planom i naređeno mi je da sarađujem. Stavio sam do znanja šta mislim o uključivanju studenata sa osnovnih studija u ovakav zadatak i bio nadglasan. Ako on, ili vi, mislite da treba postaviti vas da iznesete njegove ideje kako bih ja podržao cijelu stvar, griješite. Mogao je izabrati pogodnijeg glasnogovornika od tog djeteta kovrdžave kose...”

Na ovo svi žele da odmah odgovore; buka zastaje za trenutak i ja se

prva ubacujem.

„Što se tiče kovrdžavokose, napunila sam dvadeset i četiri godine i samo sam govorila ono o čemu smo svi mislili, ukoliko imamo iste ideje kao i MekKler, to je zato što nam je on predavao četiri godine. Uostalom, kako bi ti pristupio problemu?”

Moje kolege i koleginice uzimaju svoje pisaljke i njima svečano udaraju tri puta o sto; ovo je Rasetov ekvivalent uzvika „Tako je! Tako je!” i pukovnik biva iznenađen.

Eru hladno izgovara:

„Naša diskusija nije uvježbana. Kao što Lizi... kao što koleginica Li kaže, mi smo radili i razmišljali zajedno tokom četiri godine i predavali su nam isti ljudi.”

„U redu”, osorno izgovara Delano-Smit. „Recite mi ovo, molim vas: Da li mislite da je ova ideja izvodljiva?”

Krej se nagnje zajedno sa stolicom i govori u tavanicu:

„Ovo je prava farsa. Prepostavljam da smo morali da prođemo kroz sve ovo zarad pukovnika–i gospodina Jarda naravno–ali možemo li sada dobiti prave informacije?”

„Šta hoćeš da kažeš time?” prasnuo je pukovnik.

„Bilo je sve vrijeme očigledno”, kaže Krej, balansirajući svoju pisaljku na kažiprstu, „toliko očigledno da нико од нас nije smatrao da je potrebno spomenuti da je, prihvatajući uobičajena ograničenja prostor-vremena, ideja petljanja u poslove Inkognite bila osuđena na propast prije samog početka. Nema standardnog broda koji bi se mogao nadati da će stići do nje prije nego što izbije rat; a ako bi i stigao na vrijeme, ne bi mogao učiniti ništa značajno. Stoga, prepostavljam da ovo nije standardni brod. Mogao bih prihvatiti da nas Vlada šalje u beskoristan pokušaj da se učini nemoguće, ali ne vjerujem da bi to uradio MekKler.”

Krej je jedini Zemljalin koga poznajem koji se ponaša onako kako ne-Zemljani očekuju; mnogima je teško da to prihvate i pukovnik je očigledno jedan od tih. Eru se brzo uključuje:

„Mislim da smo to svi shvatili. U svakom slučaju, ovo očito nije

standardni model broda. Ako prihvatimo uobičajeni odnos mase-vremena između stepena prelaska i pete moći očiglednog ubrzanja, do sada smo sigurno dostigli četiri puta maksimalnu brzinu.”

„Ram!”, iznenada uzvikne B.

„Šta si uradio da spriječiš hotelsko polje da registruje mali brod kojim si pokupio mene i Lizi?”

Svi uskaču navodeći šta su primijetili o sposobnostima ovog broda ili hopera i Leni počinje da udara o sto i ponavlja: „Informacije! Informacije! Informacije!”, drugi počinju da mu se pridružuju kad Eru udara o sto i sve nas smrknuto pogleda. Kada je zavladala tišina, jedva čujno izgovara:

„Pukovničke Delano-Smit, ne vjerujem da ova diskusija može biti uspješno nastavljena bez mnogo novih podataka; hoćete li da preuzmete?”

Pukovnik gleda po sobi u sve zainteresovane, ozbiljne face brzo napravljene zbog njega i odlučuje da nastavi.

„U redu. Pretpostavljam da... u redu. Odluka da studenti i studen-tkinje Raset koledža budu uključeni donesena je na vrlo visokom nivou i pretpostavljam...”

Umjesto da opet izgovori „U redu”, slijede ramanima i prelazi na stvar.

„Izvještaj sa planete koju smo odlučili da nazovemo ‘Inkognita’ stigao je prije trideset i jedan dan. Odsjek za prostorne poslove ima određene resurse koji nisu široko poznati. Ovaj brod je jedan od njih. Brod koristi modifikovanu verziju prostor-vremena koja joj omogućava da koristi oko hiljadu kanala, umjesto uobičajenih dvije stotine; iz dobrih i dovoljnih razloga ova informacija nije javno saopštena.”

Pauza, tihom smo isprovocirani da sumnjamo u vrijednost i dovoljnost takvih razloga, što ja lično ne činim.

„Da bi se direktno otputovalo do Inkognite najkraćim putem, potrebno je oko petnaest dana. Nama će biti potrebno osamnaest dana budući da moramo skrenuti sa kursa.”

Ali, valjda će nam biti potrebno samo petnaest dana za povratak. Ura, možemo provesti cijelu nedjelju oko planete i ipak stići natrag

na vrijeme za ceremoniju. Izbeći ćemo vjerovatno milion neprijatnih pitanja i neću rastužiti tatu.

Jasno je da pukovnik nije presrećan; naprotiv, nije mu drago što je otkrio tajnu Odsjeka, ma koliko bila očigledna, a sljedeća stvar mu je još manje draga.

„Skrenućemo ka nenastanjenom sistemu dvanaest dana prolaznog vremena odavde i stupiti u kontakt s drugim brodom, *Gilgamešom*.“

*

Na to Leni DiMađo, koji je čutao do sada, spušta pesnicu na sto i uzvikuje:

„To je *nemoguće!*“

Leni je vrlo uzrujan iz nekog razloga; Delano-Smit ga čudno gleda i pita šta on zna o tome i Leni počinje da zamuckuje.

Krej napominje da se čini kako su svemirski brodovi bili Lenijev hobi još od djetinjstva i da Leni ima smetnje u razvoju.

B kaže kako je poznato da je Leni lud za Svemirskom službom, a i zašto ne bi bio? Izgleda da ima koristi od te strasti.

„Nastavi i ispričaj nam, Leni.“

Leni kaže:

„*G-Gilgameš* je nestao prije trista godina!“

„Greška u toj izjavi“, govori Krej nakon pauze, „je to što ovo može biti drugi brod istog imena.“

„Ne“, kaže pukovnik, „u pitanju je kruzer istraživačke klase. Prestali su da ih proizvode prije dvjesti osamdeset godina.“

Svemirska služba, prisjećam se, ne koristi ponovo imena izgubljenih brodova: neki kažu „Vrlo uvidljivo“ a drugi „Sujevjerna budalaština“.

B pita:

„Kada je opet pronađen?“

Leni kaže kako je to bilo prije s-samo trideset i sedam revolucija njegove planete, što znači prije p-p-pedeset i tri zemaljske godine, otkrio ga je međuplanetarni skaut po imenu Kruso.

Sudeći po pukovnikovom izrazu lica, ovaj podatak je službena tajna; on ne zna da Lenijeva porodica dolazi sa jedne od planeta naseljenih na samom početku i da su svi oni svemirski putnici, muškarci, žene i omladina; tračevi o svemirskim brodovima dolaze do njih kao što do drugih dolaze priče o komšijskim odnosima.

Leni nastavlja da objašnjava kako su prvi brodovi poslati sa Zemlje pripadali istraživačkoj klasi kruzera, kada su Zemljani odlučili da saznaju šta se desilo kolonijama formiranim tokom Egzodus-a. *Gilgameš* je među prvima obnovio kontakt sa Garudom, Legbom, Kor-bisom i Antelopom; brod je nestao tokom svog trećeg putovanja.

„Gdje je pronađen?” pita Eru.

„Blizu p-p-pola nenaseljene planete—možda ne bi trebalo da kažem gdje jer to može biti tajna, ali ostalo je istorija, ako znate gdje da gledate.”

*

Možda je pukovnik sa odobrenjem prihvatio Lenijevu diskretnost; u svakom slučaju lice mu je postalo malo blaže, osim ako mi se ne pričinjava.

„*Gilgameš* se srušio”, izgovara. „Koliko možemo zaključiti na osnovu brodskog dnevnika, posjetio je sistem Seleucis. Prava košnica. Pedeset i sedam planeta, tri nastanjene; bezbroj fragmenata. Navigator je izračunao da će se jedan od fragmenata za tri revolucije srušiti na nastanjenu planetu. Mogao je nanijeti mnogo štete. Odlučili su da ga skrenu s puta.

Vučni zraci još nisu bili izumljeni. Mislili su da mogu iskoristiti masu-vrijeme da ga nekako potisnu natrag—da ga skrenu sa kursa. Tada nije bilo potpuno jasno kako masa-vrijeme tačno radi. Zagrizli su više nego što su mogli da sažvaču. Napravili su topološku vezu koja je iscrplala svu energiju iz njihovog sistema-motor, grijanje, sve. Brod je imao električna kola za hitne slučajeve. Kada su motori opet

počeli da rade, ona su preuzeila kontrolu – spustila su brod na, manje-više, najbližu planetu. Naravno, bilo je prekasno. Sistem za grijanje nije mogao biti opet uključen – postojaо je sigurnosni prekidač koji je trebalo podići ručno. Brod je bio okovan ledom kada su ga pronašli. Trup je bio pocijepan na jednom mjestu – nikakva druga ozbiljnija šteta se nije desila.”

„A... posada?”

Dili je trebalo da zna.

„Svi članovi izgubljeni”, rekao je pukovnik.

„Šta je bilo sa oružjem?”

Svi smo iznenađeni. Krej je, poput svih ostalih, poblijedio, ali zadržao je svoje normalno držanje, odnosno vrijedanje drugih, dok je isticao da *Gilgameš* teško može biti smatran prijetnjom ako nije imao neka sredstva za napad.

Leni kaže:

„Istraživačka klasa je cijela bila naoružana...”

„U redu”, kaže Krej, „vjerovatno će to oružje biti potpuno zastarjelo i poznato samo istoričarima...”

Leni govori kako Svecijski odsjek nikada nije javno predstavio nijedno oružje koje je izgradio, stavljajući do znanja da svi osim glupana to već znaju.

Eru i Kirsti su već neko vrijeme zauzeti međusobnim dopisivanjem, sada se ona kratko nakašljala i, privukavši našu pažnju, izgovorila sljedeće.

„Izgleda da smo izostavili nešto značajno. Ako mogu da sumiram, ideja je da odvedemo taj brod, *Gilgameš*, na Inkognitu i namjestimo da izgleda kao da se srušio pri pokušaju da se spusti. Koliko shvatam, brod je bio zakopan u ledenom području; mada je zasigurno iskopan ukoliko su ljudi sa Krusoа ispitali njegovu mehaniku. Naravno, hladnoća – svejedno je moglo doći do... pa... promjena. Ili kada... kada opet razledimo brod...”

Osjećam da gutam dugo i snažno i nekolicina ostalih izgleda kao da im je loše, naročito Leni. Leni je pogledom fiksirao poručnika; nije

u pitanju vidovitost, već blago skretanje pukovnikovog pogleda koje ga navodi da istrlja: „Šta on traži ovdje?”

Ovo se odnosi na gospodina Jarda koji izgleda da je spavao neko vrijeme, otvorenih očiju i kezeći se oštro poput šiljaka na psećoj ogrlici. Pukovnik opet skrene pogled ka njemu i kaže:

„Gospodin Jardo je ekspert za rehabilitaciju materijala pakovanih u svemiru.”

To su stvari transportovane vučnim zracima u sanducima bez struje; sanduci su otvoreni ka svemiru, stoga nema potrebe da budu zamrznuti, a njihov sadržaj se nosi na posebno opremljene svemirske stanice prije nego što bude spušten na planetu. Ali...

Gospodin Jardo oživljava na zvuk svog imena i njegov kez se alarmantno širi.

„Naročito meso”, izgovara.

*

Prošlo je dva sata od tada; Eru je prekinuo sastanak da bismo mogli da... pa... da razumijemo implikacije informacija koje smo saznali. Leni je negdje otišao sam; Kirsti je majčinski otišla za njim; Eru, prepostavljam, traži Kirsti; Pavel i Aro i Dili i Krou su u kabini šapatom se prepirući; Nik i P. Zapotek ispituju jedan od hopera za prenošenje tereta u obliku kaplje, a meni preostaje da se nadam da neće iskočiti kroz njegovo korito.

Kad smo se B i ja prošetale brodom i vidjele sve ovo, povukle smo se u konferencijsku salu zato što smo umorne od naših kabina a ovo je, izgleda, jedino drugo mjesto za sjedenje.

B prekida dugu tišinu ističući kako je MekKlerova tehnika uvijek iznova zadivljujuća; to što je otvorio priču mojom izjavom, probilo je led na sjajan način.

Kažem:

„Mogu li ti reći nešto?”

B kaže da mogu, ako je zanimljivo.

„Moj odgovor”, objašnjavam joj, „išao je otprilike ovako: Najveću šansu da izazove suspendovanje agresivnosti obje strane dovoljno dugo da pruži nadu za konačno pomirenje ima uvođenje novog faktora u obliku spoljašnje sile koja će biti podjednako neprijateljski nastrojena prema obje strane.”

B kaže:

„Dođavola, sad kad pomislim, Liz, već godinama ne pišeš na taj način, postala si pompezna kao svi ostali; pa to MekKlera čini još pametnijim.”

Krej Peterson ulazi i bezvoljno sijeda sa strane na stolicu, objavljujući da su sopstvene misli počele da ga iznuruju.

Ja kažem kako me to nimalo ne iznenaduje.

„Lizi, ljubavi moja”, kaže on, „dvostruko si blagoslovena ne samo zato što si sama dosjetljiva, već i zato što budiš dosjetljivost kod drugih; je li zaista moguće da taj dio primitivne Li kojim nas je MekKler zabavio nije stvorila tvoja gospodarska ruka, ili je u pitanju bio samo pastiš tvojih riječi?”

Kažem da, ko god da je napisao taj dio, to nisam bila ja u svakom slučaju.

„Učinilo mi se da je bijedo i mlako u poređenju sa pravom stvari”, kaže Krej sporo, „što me vodi ka drugoj poenti koja, da citiram dragu Kirsti, izgleda da je propuštena.”

Odgovaram:

„Aha. Na primjer, da li možemo biti *sigurni* da će jezik na kome su ti ljudi pisali svoj dnevnik biti nerazumljiv Inkognićanima.”

„I više od toga”, kaže B, „nismo odlučili ko su oni ili odakle dolaze ili zašto su se srušili, niti išta drugo.”

„Mada, sad kad razmislim”, ističem, „jezik i mnoge druge stvari su morale već biti odlučene zbog ukrcavanja odgovarajućih hipnotraka i prevoditelja na brod.”

B se naglo razvedrava.

„Da, ali vidi, kladim se da smo mi zato tu, mislim, zato su izabrali nas umjesto ljudi iz Svermirskog odsjeka – brod mora imati prošlost,

morao je doći sa neke planete, samo što niko nikada ne smije sazнати gdje bi ona mogla biti. Neko će morati da lažira dnevnik, samo ne vidim kako..."

„Prva traka sa podacima o izvornoj planeti je oštećena u toku pada”, nestrljivo kaže Krej.

„Da, naravno – ali moramo smisliti razlog zbog koga su bili u tom dijelu svemira i taj razlog mora biti pristojan, mislim, tako da kada Inkogničani konačno pročitaju dnevnik, prestanu da ih mrze...”

„Možda su hrabro branili svoju planetu jureći za međuplanetarnim napadačem”, predlažem.

Krej kaže kako će i najkraći kontakt sa drugim planetama ubijediti Inkogničane da međuplanetarni napadači ne mogu postojati i da ne postoje, savremeni alarmi planeta i odbrambeni sistemi ih čine nemogućim.

„To je sve što on zna”, kaže B, „neki međuplanetarni pirati su opljačkali farmu Lizinog oca jednom prilikom. Zar ne, Liz?”

„Da, tako nekako, ali to su bile propalice koje su ugrabilo brod sa planete udaljene svega par parseka, slabo naseljenog rudarskog svijeta poput mog, koji nije imao potrebe za alarmnim sistemom, tako da to ne mijenja mnogo argument.”

„Pa”, kaže B, „alarmni sistem na Inkogniti ne može biti tako jak, inače posmatrački brodovi ne bi mogli da uđu ili izađu, što se toga tiče, osim, naravno, ako oni nemaju neku drugu vrstu sprave za koju mi ne znamo.”

„Sa druge strane”, razmišlja B, „spomenuti međuplanetarne napadače ponovo budi ideju o prijetnji iz neprijateljskog univerzuma, a to smo željeli da izbjegnemo.”

„Ovi ljudi”, kaže ona konačno vizionarski gledajući, „dolaze sa planete koja se izlovala i napustila putovanje kroz svemir; sada su doveli svoju civilizaciju do tačke na kojoj opet mogu graditi sopstvene brodove, ljudi na *Gilgamešu* su se udaljili od ideja svojih predaka koje su ih odvukle tako daleko...”

„Koliko daleko?”, pita Krej.

„Niko nikad neće sazнати”, odgovaram mu. „Ne prekidaj.”

„U svakom slučaju”, kaže B, „otisnuli su se da bi se pridružili ostatku ljudske rase, baš kao što su ljudi na *Gilgameš* uradili u *stvarnosti*, zapravo, dosta ovoga je istina, samo izokrenuta – oni su tragali za kolijevkom rase, o tome se radi. Onda je došlo do neke vrste katastrofe koja ih je skrenula sa pravca i primorala da se prizemlje na ne-naseljeni dio planete koja nije mogla da razumije njihove signale. A kada Inkognita konačno opet počne sa letjenjem u svemir, kladim se da će prvo pokušati da nađu odakle je *Gilgameš* potekao i da ostvare kontakt sa njima. To će postati legenda na Inkogniti – Izgubljeni narod... Izgubljeni... Izgubljeni...”

„Izgubljeni kafuzalum”, kaže Krej. „Drugim riječima, sprijećićemo ove ljude da odu u rat samo da bismo ih poslali u uzaludnu potragu.” U tom trenutku zazvoni čudan glas:

„Ne, ne, ne, sine, sve si pogrešno shvatio.”

*

Gospodin Jardo se prema nama ponaša kao dobromanjerni skelet. U toku narednih dvadeset i pet minuta saznajemo puno stvari o gospodinu Jardu, uključujući i one na osnovu kojih možemo da prilično sigurno pogodimo zašto je on izabran za ovu ekspediciju; nesumnjivo ima mnogo eksperata za *poništavanje promjena u organskom tkivu uzrokovanih vakuumom*, ali možda samo jedan od njih ima romantičnu dušu.

Gospodin Jardo misli da će uzaludna potraga donijeti samo dobro Inkognićanima, skrenuće im misli sa kontroverzi o trgovini među hemisferama i okrenuti ih ka potrazi za nedostižnim; upoznaće univerzum izvan svoje prćije. Gospodin Jardo je video veliki dio univerzuma u toku savjetovanja o uslovima mesa pakovanog u svemiru, što je za njega bilo uzvišeno iskustvo.

Shvatamo da je za njega ova očajnička besmislica u kojoj učestvujemo, sveukupno, prilično uzvišena.

Krej ostaje iznenađujuće tih, ali i ostatak grupe nakon nekih dvadesetak minuta počinje da komentariše prve dolaske:

„Dakle, do tamo ste stigli!”

Trenutno smo svi okupljeni na jednom kraju stola, kao i prije, osim gospodina Jarda koji sjedi između B i mene; kada su MekKler i pukovnik ušli u prostoriju, on je ostao na istom mjestu, očito smatrajući da je sad „jedan od nas”.

„Ideja”, kaže MekKler, „jeste da odvedemo *Gilgameš* do Inkognite i prizemljimo ga tako da izgleda kao da se srušio. Kako ništa neće sugerisati suprotno, Inkognićani moraju doći do prepostavke da je brod došao do svoje izabrane destinacije, a prisustvo oružja, čak i onesposobljenog, sugerisće da je njegova misija bila agresivna. Prvo, ima li neko bolji predlog akcije? Da li neko možda ima primjedbe na ovakav plan?”

Svi gledamo u Lenija koji stavlja ruke u džepove dok mrmlja:

„Ne.”

Kirsti se na to blago nakašlje i kaže da postoji nešto što još nije spomenuto.

Ako se brod naoružan do zuba sruši na Inkognitu, zar neće vlada hemisfere na kojoj se srušio dobiti pristup novim idejama o oružju. I zar to neće *povećati* šanse za pokretanjem rata? I zar neće strah od takve situacije navesti drugu hemisferu da pokušaju i prvi napadnu, dok novo oružje još nije spremno?

Dođavola, trebalo je da se ja sjetim toga.

Na osnovu pogleda punog nevoljnog priznanja koje pukovnik upućuje MekKleru, očigledno je da su razmišljali o ovim pitanjima.

„Oružje na *Gilgamešu* je bilo onesposobljeno kada je brod otkriven”, odgovara on. „Ključni dijelovi broda su uklonjeni. Inkognićani neće moći da rekonstruišu kako su funkcionali.”

Još jedna stvar za koju ćemo morati da smislimo objašnjenje. Pa, kako ovo zvuči: Prvi istraživači i istraživačice koje su poslali ovi ljudi – ljudi u *Gilgamešu*... ma koristi Krejevu riječ i zovi ih Izgubljeni kafuzalum, elem, njihovi brodovi su bili naoružani, ali kako nikada

nisu naišli ni na kakve neprijatelje, idealisti iz priče B odlučili su da više ne budu naoružani.

(Što se, na kraju krajeva, manje-više dogodilo kada su se Zemljani otisnuli u potragu za kolonijama)

Tako Izgubljeni kafuzalam nije mogao da se oslobođi svog oružja u potpunosti, jer bi to značilo ponovnu izgradnju broda; stoga su ga samo djelimično demontirali.

Gospodin Jardo se iznenada uključuje:

„Oko te druge tačke zasigurno mora postojati neki neutralni dio na polu-okupiranoj planeti kao što je ova?“

Sija, zadovoljan što je mogao da doprinese diskusiji.

B kaže: „Stvar je u tome“, i zaustavlja se.

Čekamo.

Skoro da smo odustali, kada B nastavlja:

„Stvar je u tome što to, naravno, mora biti neutralni dio, ali to bi samo po sebi lako moglo postati kakosezvaše... ovaj, *casus belli*. Tako da još jedna stvar je što to mora biti mjesto do koga je vrlo teško doći, tako teško da nijedna strana ne može prva stići; onda će morati da se dogovore i sarađuju.“

„Da“, kaže Dili, „to zvuči dobro, ali o kakvoj vrsti mjesa pričamo?“

Dok prebiram u glavi relativne prednosti planina, pustinja, klisura i tako redom, odjednom dobijam inspiraciju u isto vrijeme kad i pola grupe; izgovaramo istu stvar drugim riječima i par trenutaka vlada Vavilon, a zatim se artikuliše ideja:

„Bacite ga u more!“

Pukovnik rezignirano klima glavom.

„Tako je“, kaže, „to ćemo i uraditi.“

On pritiska dugme i naši ekrani počinju da rade, isprva prikazujući mapu jednog pola Inkognite, šireći razmjer sve dok konačno ne ugledamo dio obale jednog od polarnih ostrva. Jedan glečer se sa planinom na kopnu spušta ka njemu, a pored, između litica, nalazi se zaliv. Nakon toga pratimo tonsku sliku jednog od najmanje gos-toljubivih pejzaža koje sam ikada vidjela – osim možda onoga kad

me je brat Parvatija Lal Data natjerao da se penjem na, kleo se, najmanji vrh Himalaja.

U zaleđu malog zaliva su strme litice. Tu je i skrivena plaža, kako se može zaključiti po konturama i ponekom oblutku dovoljno velikom da izbije kroz snijeg koji je sve zavio. U pozadini je haos od kamenja i blata koji bi mogao biti glečerska morena. Iznad mora, led je napukao u svim smjerovima stvarajući reckaste rascijepu; cijela stvar podsjeća na Antarktik, ali ništa nije dovoljno visoko, niti dovoljno bijelo, da razgali duh, prizor ne izgleda samo hladno, već i zlokobno.

„Ovo mjesto”, kaže pukovnik, „jedino je o kome imamo topografske informacije a da zadovoljava uslove. Saznali smo za njega zahvaljujući osnovnoj planetografiji. Neko iz posmatračkog tima je prepoznao da nam nešto ovakvo može biti potrebno. Ovo mjesto”, zvuk podrhta-va dok on lupka po projektoru, „izgleda da je centar narastajućeg pokreta kore... ali to nije važno. Nijedna strana se nije potrudila da zauzme zemlju na polovima...”

Razumijem zašto, ako sve izgleda ovako...

„...A brod koji pokušava da se spusti na ove litice lako se može prevrnuti u more. Odnosno, ako bi pokušavao da se prizemlji preko raketa za hitne slučajeve.”

Rakete – to prenosi nešto od drevnosti ovog *Gilgameš* broda – mada su vjerovatno i brodovi koji su se spustili na Inkognitu imali rakete za hitne slučajeve.

Kada smo završili sa ovim pitanjem, sastanak se pretvorio u informativnu sesiju i neprimjetno se spojio s početkom zadatka.

*

Naravno, zadatak je lažirati uzrok pada broda; osmisliti istoriju i sadašnje ciljeve Izgubljenog kafuzaluma. Moramo izmisliti planetu i, što je još teže, prenijeti sve neophodne informacije indirektno, kroz nagovještaje koje stičeš preko ličnih stvari: dnevnika, pisama i tako dalje; a još teže je to što moramo izbaciti sve što bi ih moglo navesti

da identifikuju naš nepoznati svijet kao bilo koji od poznatih. Nismo imenovali taj svijet; to bi moglo biti opasno. Ko govori o svom svijetu koristeći mu ime, osim kada razgovara sa strancima? Zovu ga „dom” i „Zemlja”, podjednako učestalo.

Neke stvari su već odlučene za nas. Jezik, na primjer – jedan od oko dvije hiljade zemaljskih jezika koji su nestali dovoljno kasno da bi mogli biti vjerodostojni zvanični jezik kolonizovane planete. Dosedjenici i doseljenice na Inkognitu nisu bili ona vrsta ljudi koja bi nosila rječnike manje poznatih jezika sa sobom, tako da su kompjuteri u Rasetu imali prilično širok izbor.

Morali smo pohađati hipno-kurs tog jezika. Kao i pisma, jednog od nekoliko zaboravljenih fonetskih stenografskih kodova. (Dizajniranih da omoguće zapisivanje jezika vanzemaljaca; međutim, vanzemalje nikada nismo sreli. Kako Tasija koristi nešto slično čak i danas, nije nemoguće da je neka kolonija održala to pismo u životu)

Konačni rezultat našeg rada izgleda majušno. Dvadeset i tri „Seta ličnih informacija” – nekoliko pisama, dnevnik u nekim od setova, selekcija određenih artefakata. Ko god da je bio zadužen za snabdjevanje ovog broda, nabavio je šest vrsta drveća koje je nošeno gdje god da su ljudi išli; tu je i par plastičnih materijala – koji su bili poznati u doba Egzodus-a ili su lako mogli biti napravljeni od poznatih materijala, a koji nisu bili povezani ni sa jednom planetom posebno. Tu su i knjige o dizajnu, štampač oblika koji crteže štampa kao predmete, i tako dalje. Neko je uložio ogroman trud prije početka ovog putovanja.

Sve najčešće podsjeća na grupni projekat na Rasetu. Ono na čemu radimo nije više, niti manje, stvarno od toga. Sopstveni rad unosimo u kompjuter i upoređujemo sa radom ostalih. Isprva ima neslaganja. Polako se gradi konzistentna slika koja je na kraju transformisana u Setove ličnih informacija. Izgubljeni kafuzalum počinje da postoji, poput naroda iz istorijskih knjiga.

Nakon petnaest dana napornog rada skoro smo gotovi; a zatim stižemo do – zvaćemo je planeta *Gilgameš*.

Budim se na svom ležaju i čujem da će doći do kratkog prestanka djelovanja težine; vežite se, molim vas.

Silazimo sa prostor-vremena i prelazimo na planetarni pogon.

Pukovnik Delano-Smit je zadužen za poslove na planeti, a pomaže mu Ram i Petar. Niko od nas ostalih ne vidi topljenje leda koji je akumuliran tokom pedeset godina, ispumpavanje vode, namještanje i testiranje drški za vučne zrake. Ostajemo unutar broda, na pet osmina gravitacione sile na koju ne stižemo da se naviknemo; pokušavamo da radimo i odbacujemo rezultate prije nego što kompjuter ima priliku da to učini. I onako nema gotovo više nikakvog posla.

Oslobađanje broda traje skoro dvanaest sati, a zatim je sigurnosno obezbijeđen i spreman za podizanje. (Trup mora biti zakrpljen, budući da gospodin Jardo koristi nekoliko vrsta isparavajućih materijala) Zatim dolazi do čudnog momenta sljepila tokom koga se podiže jedan kraj, pa drugi, dolazi do iznenadnih trzaja i cimanja koje remete sve što nije spojeno Kardanovim zglobom ili privezano za pod; smjenjuju se periodi potpuno nenajavljenog bestežinskog stanja. Nakon sat ili dva, teško je reći da li je veća mentalna ili psihička nelagoda; konsultujem B koja, međutim, kaže kako je moj vegetativni nervni sistem nešto izvanredno, budući da su nakon pet minuta njene misli bile potpuno usmjerene na unutrašnjost njenog tijela.

A onda, iznenada, opet smo na masi-vremenu.

Još dva dana.

*

Isprrva, povratak na masu-vrijeme čini da sve opet izgleda normalno. U vrijeme spavanja, javlja se otpor koji sljedećeg dana utiče na sve. Vrlo dobro znam da, kad si na masi-vremenu, što je veća masa, brže se krećeš; svejedno, ne mogu da se otmem utisku da smo usporeni, da nas koči mrtvi brod spojen sa našim živim. Kada se stoji pored trupa, *Gilgameš* je svega tri metra daleko.

Trebalo je da ostavim neki posao za kasnije, poput B i Kirsti koje nisu završile svoja *Pisma kući u slučaju nezgode*; moje je odavno potpisano i zapečaćeno. Taman kad neuroza počinje sasvim fino da me hvata, Delano-Smit najavljuje sastanak za sat vremena.

Ura! Budući da sad postoji fiksna vremenska odrednica, razmišljam o svemu što je trebalo da završim ranije; na primjer, trebalo je da provjerim kontrolne table hopera.

Provela sam pola sata u jednom od njih i shvatila kako rade gotovo sve komande – sa gore:dolje i sa strane upravlja se slično kao i u helikolima, osim što je ovdje veliki ekran prikačen za autopilota. U tom trenutku, vidim da vazdušni otvor nasuprot komandi počinje da se pomjera.

Gilgameš je sa druge strane.

Otvaranje traje čitavu vječnost. Kada se konačno mračni tunel ukaže čitavom širinom, kroz njega prolaze police za skladištenje, prazne, plutajući uz pomoć antigrava⁷.

Prati ih figura u svemirskom odijelu; model je savremen, ali kako su prozori hopera semi – polarizovani, ne uspijevam da prepoznam lice unutar mjeđuraste kacige.

Figura koristi pregradu da prikači police, skida kacigu i kači i nju. A zatim samo stoji. Taman kad sam uspjela dovoljno da se priberem da se upitam zašto, ona polako kreće ka komandama.

Stižući do otvora, kaže:

„Oh, to si ti, Lizi. Moraćeš da mi pomogneš da izadem iz ovoga. Zaglavio sam se.“

MekKler.

Odijelo je spolja još uvijek ledeno hladno; možda se zato zaglavilo. Nakon par minuta natezanja, ono odjednom popušta. MekKler se iskobelja iz odijela, ostavljući ga da stoji, a zatim kaže:

„Hajde, pomogni mi da izbrojim ovo, može?“

Ovo je niz providnih posuda u torbi koja visi sa jedne strane odijela. Prepoznajem da su to koverte u koje smo stavili takozvane Setove

⁷ Uredaj koji kontroliše gravitaciju u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

ličnih informacija.

Kažem mu:

„Treba da ih bude dvadeset i tri.”

„Ne”, kaže MekKler sanjivo, „dvadeset i dvije, jednu ćemo sačuvati.”

„Šta bi zaboga mogla biti korist dodatnog seta lažnih dokumenata i ostataka...”

Kao da se odjednom probudio, on kaže:

„Šta radiš ovdje, Lizi?”

Nakon što sam mu objasnila, otisao je do hopera i počeo da objašnjava kako funkcionišu komande.

Nešto je čudno u svemu ovome. MekKler je očigledno mrtav umoran, ali i opušten; kako je čas opasnosti udaljen svega trideset i šest sati, ne razumijem kako je to moguće. Vjerovatno će nekoliko njegovih studenata rizikovati svoje živote...

Čini mi se da shvatam nešto važno, kad se začuje pukovnikov glas iz zvučnika koji pita hoće li se profesor MekKler i koleginica Li javiti u konferencijsku sobu što prije, molim vas.

MekKler pogleda u mene i nasmiješi se.

„Hajde, Lizi. Sada treba da konačno zajedno slušamo naređenja, ti i ja.”

Došao je pukovnikov čas. Pretpostavljam da nikada neće moći da pređe preko toga što mora da radi sa diplomcima, ali ipak nas gleda kao da smo maltene osoblje Svetiarske službe – naravno, niskog ranga, ali za poštovanje.

Konačno je sve isplanirano i zapisano ispred njega; čvrsto spušta papir na sto, gleda u neodređenu daljinu i počinje da nabraja.

„Pod jedan. Ovaj brod će sići sa brzine-vremena 2. avgusta u 11:27 po brodskom vremenu...

Za trideset i šest sati.

Na hiljadu milja vertikalno od koordinata 165OE, 732OS⁸ planete Inkognita, otprilike sat prije ponoći po lokalnom vremenu.

Putovati planetarnim pogonom na toj blizini sugerisaće da nešto

⁸ Skraćenice za strane svijeta u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

debelo nije kako treba, za početak.

Pod dva. Ovaj brod će se spustiti, zajedno sa *Gilgamešom* kao i sada, do tačke sedamdeset milja iznad površine planete. Zatim će se odvezati, poslati jedan hoper i vratiti se na masu-vrijeme. Očekivano vrijeme za ovu fazu spuštanja: četrdeset minuta.

Pod tri. Hoper će se zatim spustiti uz pomoć sopstvenog pogona najvećom brzinom koju dozvoljava sistem za uklanjanje vreline; očekuje se da to traje trideset i sedam minuta. *Gilgameš* će završiti spuštanje za trideset i tri minute. Motori *Gilgameša* neće biti korišćeni, osim za uklanjanje vreline i žiro-pomoćne stvari. Sljedeće stvari su instalirane kako bi omogućile kontrolisano spuštanje: prsten od osam raketa od peltatena⁹ oslonjen na rep i jedan ogromni antigrav uređaj u prednjem dijelu. U prednjem dijelu su instalirane i ‘podražavajuće’ komande prikačene na viziekran, kao i kompjuter.

Pod četiri. *Gilgamešom* će putovati samo jedna osoba. Posada hopera će biti tročlana. Pilot *Gilgameša* će postaviti brod na ivicu litice, na oko trideset centimetara iznad zemlje uz pomoć antigrava, nagnut ka moru pod uglom od dvadeset stepeni u odnosu na vertikalu. Izuzevši ovaj dio, spuštanje će biti automatsko.

Pod pet.”

Pukovnikov glas nas je uljuljkao u pasivno prihvatanje; sada nas i najmanja pauza tjera da pažljivije pratimo.

„Najveća opasnost ove ekspedicije jeste da Inkognićani otkriju da je pad lažiran. To bi bilo neizbjegno ukoliko bi zatekli: a) hoper, b) bilo koji novo-instalirani dio *Gilgameša*, naročito antigrav, c) bilo kog člana ili članicu posade.

Funkcija hopera jeste da pokupi pilota *Gilgameša* i da se uvjeri da sve na tlu izgleda konzistentno. Ako ne bude tako, treba da stvore klizište sa ivice litice, koristeći električne alate i eksplozive pripremljene za tu svrhu. Iz tog razloga hoper ima tročlanu posadu, međutim, šansa da će morati da to rade je mala.”

Pa tako i treba; situacija na tlu treba da pokaže da se *Gilgameš* spustio

9 Vrsta materijala u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

koristeći rakete za hitne slučajeve, a zatim prevrnuo sa litice, a upravo to će se i desiti.

„Pilot će nositi transmiter niske moći i jedne frekvencije, aktiviran promjenom magnetskog polja nakon što on napusti brod. Hoper će ostati na visini od sto pedeset metara sve dok ne dobije njegov signal. Zatim će pokupiti pilota, provjeriti da li je sve na tlu u redu i sresti se sa ovim brodom na trista dvadeset kilometara visine u 18:27.”

Kako su i brod i hoper propustljivi za radare, alarmni sistemi ih neće registrovati, a budući da će planeti prići u toku noći, mrak će ih čuvati da ne budu primijećeni.

„Što se tiče opasnosti pod b), biće urađeno sljedeće. Budući da su rakete na repu napravljene od peltatena, biće uništene nakon što provedu pola sata u vodi. Instalacije u prednjem dijelu će uništiti andit.”

andit proizvodi potpuni molekularni poremećaj vrlo kratkog dometa, maltene nikakva šteta se ne desi izvan njega; izgledaće kao da se prednji dio slomio pri udaru; pretpostavljam da će Inkognićani provesti dosta vremena tražeći ga na dnu mora.

„Četiri kertridža od deset centimetara će biti umetnuta u instalacije u prednjem dijelu. Osigurač će imati dva alternativna uputstva. Prvo će biti djelovanje u 12:50, sedam minuta nakon očekivanog vremena spuštanja. Poslije 12:45 neće biti moguće deaktivirati ga. Ovim se osigurava od mogućnosti da pilot u toku spuštanja bude onesposobljen.

Nakon što isključi prvi osigurač, pilot će postaviti brod u poziciju i zatim aktivirati drugi, namješten da djeluje nakon deset minuta. Pilot će zatim napustiti brod. Uništenjem antigrava, brod će, naravno, pasti u more.

Pod šest. Pilot *Gilgameša* će nositi isti model svemirskog odijela kao i originalna posada i posjedovaće svoj Set ličnih podataka, broj 23. Ukoliko ne uspije da napusti brod, posada hopera ni pod kojim okolnostima neće pokušati da ga spasi.”

Pukovnik uzima papir, presavija ga i spušta dva, tri centimetra dalje.

„Posada hopera”, kaže, „može odati cijeli plan ako jedno od njih padne u ruke Inkognićana, živ ili mrtav. Stoga, nikako ne smiju rizikovati.”

Podiže pogled ka tavanici.

„Tražim troje dobrovoljaca.”

Tišina. Biti u hoperu je definitivno druga najbolja pozicija. Odjednom shvatam i podižem ruku i udaram B po članku.

„Prijavljujem se”, kažem.

B me pogleda sumnjičavo, a zatim podigne ruku.

Dok Krej sa druge strane stola polako kreće da otvara usta, javlja se prasak mahanja dalje od B.

„I ja, pukovniče! Prijavljujem se.”

Gospodin Jardo počinje da objašnjava kako je njegov ekspertska posao potpuno gotov i kako je on manje potreban od svih ostalih, možda je isuviše star da bi se brinuo o *Gilgamešu*, ali je spreman da kao pilot hopera odmjeri snage sa bilo kim drugim.

Pukovnik prekida diskusiju prihvatanjem sva tri predloga. Zatim opet otvara papir.

„Upravljanje *Gilgamešom*”, kaže. „Sada ne tražim dobrovoljce. Otići ćete u svoje kabine za četiri sata i oni koji žele da se prijave za ovaj posao, moći će to da urade, tajno. Preko kompjuterske veze, kompjuter će nasumično izabrati jednog čovjeka i obavijestiti ga. I dati mu posljednje instrukcije. Niko ne mora da zna ko je to bio dok sve ne bude gotovo. On može reći svima kojima želi, naravno.”

Tihi trijumf se čuje u sljedećoj rečenici.

„Još jedna stvar. Samo muškarci mogu da se prijave.”

Kirsti i Dili automatski počinju da negoduju: B se okreće ka meni i gleda me s divljenjem.

„To nema nikakve veze s predrasudama”, kaže pukovnik osorno.

„Samo s činjenicama. Posadu *Gilgameša* su činili samo muškarci. Ne možemo rizikovati da jedna sama žena bude otkrivena uz brod. Osim toga – svemirska odijela, lične informacije – sve je dizajnirano za muškarce.”

Kirsti i Dili mi upućuju ubilačke poglede, a B šapuće:
„Lizi, kako si divna.”

*

Sastanak se završava. Nas troje odlazimo na intenzivne instrukcije o našim dužnostima, nakon kojih nam je rečeno da moramo da spavamo. Narednog jutra poslije doručka nalijećem na Kreja koji me pita da li bih mogla, prije nego što nastavim svojim očigledno hitnim poslom, da ga udarim, jako.

Ne baš sada, odgovaram, a i zbog čega?

„Koleginice Li”, kaže Krej, sporije nego ikad, „iako sam odavno shvatio da tvoj mozak radi na način mnogo superiorniji od logike, juče nisam bio dovoljno razborit da pratim sopstvene instinkte i da uradim isto što i ti, kad i ti; stoga, onaj dehidrirani mesar je upao prije mene.”

Kažem:

„Znači da te nisu izabrali za pilota? Ionako je šansa bila jedan naspram deset.”

„Oh”, kaže Krej, „zar si stvarno to mislila?” Dugo me gleda a zatim odlazi.

Prepostavljam da je primijetio da sam, kada je pukovnik izgovorio svoje „nema žena na *Gilgamešu*”, bila iznenađena kao i svi ostali. Trenutno nas troje uzimamo zaštitnu odjeću; kako ćemo možda morati da izađemo na površinu planete, dobijamo jednodjelne kostime koji štite od hladnoće, vreline, vlage, dehidracije, radioaktivnosti i komaraca, a i prilično su atraktivna, zaista.

B i ja odugovlačimo sa oblačenjem trideset minuta; a zatim samo sjedimo dok vrijeme asymptotski mili prema punom satu.

A zatim nas glas iz zvučnika poziva da krenemo.

*

Napustile smo kabinu prije nego što je stigao da izgovori dvije riječi

i trčimo ka graničnom prostoru, tako da stižemo tačno na vrijeme da vidimo figuru iz istorijskih filmova—popunjenu, uzglobljenu, sa konzervom na glavi i ravnim reflektujućim staklom onamo gdje bi trebalo da bude lice—kako izlazi iz vazdušnog otvora.

Pukovnik i gospodin Jardo su već tu. Pukovnik nas smješta u hoper i lično zatvara vrata, a ja po prvi put znam o čemu misli; želio bi da nije jedini pilot na ovom brodu koji ima šanse da brod spusti i vrati na prostor—vrijeme u jednoj precizno definisanoj tački svemira.

A zatim nas napušta; ostalo je još pola sata.

Svjetlo u graničnom prostoru počinje da se mijenja. Umjesto meke razuđenosti, dijeli se na oštре zrake, koji osvjetljavaju i ukrštaju se, ali i ostavljaju piramide sijenki između. Vazduh se upumpava u prtljažnik.

Još petnaest minuta.

Trup vibrira i otvor u podu se klizno pomjera, tako da se crnilo svemira vidi kroz njega; onda se zatvara.

Gospodin Jardo blago podiže hoper iz njegovog ležišta i spušta ga natrag.

Testiranje; još pet minuta.

Hipnotisana sam svojim hronometrom; ruke se pomaljaju kroz lijepak; još buljim u njega kada, tačno u sekund, silazimo sa prostor-vremena.

Nema težine. Kačim svoje pete ispod sjedišta i ubjeđujem svoj jednjak da se vrati na svoje mjesto. Nova faza čekanja je otpočela. Na svakih par momenata stiče se utisak da padamo na glavu; pukovnik koristi brodski pogon da uspori cijeli sistem. Opet slobodni pad.

Hoper vrlo polako ide ka graničnom prostoru i lebdi iznad otvora, svjetla se gase. Vidi se samo sjaj viziekrania i komandne table.

Još minut i trideset sekundi.

Otvor se opet klizno pomjera. Duboko udišem.

Još uvijek držim dah, kad se iz zvučnika začuje pukovnikov glas:

„Poziv *Gilgamešu*. Poziv hoperu. Doviđenja i sretno. Prepušteni ste sebi.”

Brod je otišao.

Međutim, još jedan dio vremena je obilježen za nas. Trideset i sedam minuta, najkraće dozvoljeno vrijeme da bismo izbjegli pregrijavanje izazvano trenjem vazduha. Gospodin Jardo je dobar pilot; potpuno je koncentrisan na viziekran i termometar. B i ja možemo da gledamo unaokolo.

Ne vidi se ništa, što kažem naglas.

Nisam znala, ili sam zaboravila, da Inkognita ima puno malih satalita; sa ove tačke se mogu vidjeti četiri.

*

Još uvijek gledam u njih kad B snažno stisne moju ruku i pokaže mi nešto na dnu.

Ne uspijevam ništa da vidim i kažem joj to.

B šapne kako je bilo tu prije par trenutaka, prilično je oblačno tamo dolje:

„Da, Lizi, eno ga, pogledaj.”

I ugledam ga. Na lijevoj strani, slabašan i dosta udaljen, poput igle tanki, svjetlosni zrak.

Svetlo u polarnoj nedodži slabo naseljene planete, a budući da smo osam kilometara iznad, svjetlo je vrlo snažno.

Dok se dalje spuštamo, postaje očigledno da su na oko osamdeset kilometara od našeg cilja ljudi, puno njih.

Mislim da sam tek tada *shvatila*, zaista shvatila, koliko je ono što radimo rizično. Ovo nije vježba. Ovo je smrtno ozbiljna stvar i ako smo previdjeli ključan faktor ili nešto pogrešno izračunali, posljedica neće biti loša ocjena ili padanje ispita, čak ni naše smrti, već neprocjenjiva šteta i nesreća miliona ljudi za koje nikada nismo čak ni čuli.

Smrtno ozbiljna stvar. Kako smo, svemira mi, imali dovoljno petlje za ovo?

Svjetla bi mogla biti taj ključan faktor koji smo previdjeli, ali sada

ništa ne možemo učiniti oko toga.

Gospodin Jardo se iznenada nasmija i pokaza put ekrana.

„Evo, cure! Spustio se!”

A tamo, slabo osvijetljeno, nalazi se mapa koju nam je pukovnik pokazao; tačno na tanušnoj liniji ivice klitice je mala sjajna tačka.

Mapa se rapidno povećava, ogromni dijelovi obale izlaze iz vidnog polja na ivici ekrana. Na ekranu gospodina Jarda je zumirana tačka koja predstavlja *Gilgameš*. Tačka mijenja oblik; pretvara se u kratku elipsu, pa u dužu. Žiroskopi je naginju iznad mora.

Gledam u svoj hronometar; tačno je 12:50. B takođe gleda, a onda me uhvati za ruku.

Trideset sekundi kasnije, andit nije eksplodirao; prvi bezbjednosni osigurač je isključen. Valjda je do sad u dovoljno nagnutom položaju?

Lebdimo na sto pedeset metara. Uspijevam da vidim bijelu ivicu mora kako udara o liticu. Gospodin Jardo stalno pravi sitne korekcije; vjetar pokušava da nas oduva natrag. Oblačno je: ne vidim ni mjesece ni zvijezde.

Gospodin Jardo provjerava radio. Još uvijek ništa.

Zurim nadolje i čini mi se da mogu vidjeti metalno presijavanje.

A zatim gospodin Jardo ispušta bezglasni krik; svjetla tačka se zakovitlala po ekranu i u tom momentu vidim trag plavog plamena kako se dijagonalno cijepa, na trideset metara od nas.

Hoper podrhtava uslijed direktnog potresa u vazduhu, svi gubimo ravnotežu, a dok sam uspjela da se iskobeljam, pomjerajuća tačka je nestala sa ekrana.

Nestao je i *Gilgameš*.

B tupo kaže:

„Ali to nije bio meteor. Nije mogao biti.”

„Nema veze šta je to bilo”, kažem. „Bila je neka vrsta rakete, čini mi se. Vjerovatno su bili bliže ratu nego što smo mislili.”

Čekamo. Šta tačno, ne znam. Možda sljedeću raketu. Nema ih više.

Napokon se gospodin Jardo pomjeri. Glas mu škripi.

„Prepostavljam”, kaže, zatim pročisti grlo i pokuša ponovo. „Prepostavljam da treba da se vratimo gore.”

B kaže:

„Lizi, ko je to bio? Da li znaš?”

Naravno da znam.

„Misliš li da bi MekKler rizikovao nekog od nas za taj zadatak? Dobrovoljno prijavljivanje je bila maska. Sam je otisao.”

B šapatom izgovara:

„To je samo twoja prepostavka.”

„Možda”, kaže gospodin Jardo, „ali sam slučajno video kroz vizir kacige. Definitivno je bio profesor.”

Ruke su mu već na komandama, kad moj mozak opet počinje da radi. Ispuštam zvuk kao da se davim i usmjeravam se ka otvoru u prtljažniku. B pokušava da me uhvati, ali uspijevam da ga otvorim i palim svjetlo.

Šansa da griješim je pedeset-pedeset.

Ne, ovo je onaj kojim smo došle i ljudi koji su utovarivali novi teret nisu iznijeli moj čamac za pecanje, već su ga složili pored zida.

Usmjeravam se i prolazim pored upakovanog čamca. B trese glavom.

„Ne, Lizi. Ne smijemo. Zar se ne sjećaš? Ako nas uhvate, sve bismo odale. Osim toga, nema šanse...”

„Pogledaj u ekran”, kažem joj.

Čuje se snažan uzvik gospodina Jarda. B se okreće, a zatim uzima pakovanje i pomaže mi da se vratim.

*

G. Jardo manevriše iznad mora sve dok ta stvar nije na sredini ekrana; a zatim se spušta na trideset metara. Stvar viri iz vode pod nevjerojatnim uglom i talasi je maltene ne pomjeraju. Prednji dio broda.

„Antigrav”, šapuće B. „andit još nije eksplodirao.”

„Deset minuta”, kaže g. Jardo zamišljeno. Okreće se ka meni neočekivano žustro. „Šta je to, Lizi, curo? Čamac za pecanje? Odlično.

Možda će nam biti potreban. Hajde da pogledamo.”

„Moj je”, kažem mu.

„Vidi ti to...”

„Pravljen je za mene”, kažem mu. „Možda možeš da uđeš u njega, ali teško. Nećeš moći da upravljaš njime.”

Potrebno mu je petnaest sekundi da shvati da ne može ništa uraditi; on je visok metar i devedeset a ja metar pedeset pet. Čak bi i B imala problema.

Lice mu se smračilo dok je bespomoćno gledao u mene. Konačno klima glavom.

„U redu, Lizi. Valjda moramo tako. Stvari svakako ne mogu biti mnogo gore nego što su sada. Otići ćemo na onu tamo plažu.”

Na plaži su vjetar i granje i snažni talasi, ali ništa što se ne bi dalo srediti; litice sa obje strane sprječavaju pristup najgorim stvarima. Čudno je osjetiti vazduh kako se kreće nakon osamnaest dana na brodu. Raspakivanje i širenje čamca traje šest minuta i kad je to gotovo, prošlo je deset minuta od udara rakete, a andit još nije eksplodirao.

Uvlačim se u čamac. U zaštitnom odijelu, jedva uspijevam da se uguram. Dogovorili smo se da se vratim na ovu istu tačku, a da će oni početi da me traže nakon pedeset minuta i odustati ako se ne vratim nakon dva sata. Za svaki slučaj, uzimam dva punjača za andit i guram vrh čamca na mjesto. Isprva primjećujem dvije male bijele cigarete u pregradi odijela, ali postoje druge stvari na koje moram da mislim.

Koristim „udove” da odmilim posljednjih par šljunkovitih metara ka vodi i preko morskog dna, sve dok ne pređem liniju talasa; tu uključujem motor. Podesila sam komande ka *Gilgamešu* i radar će mi omogućiti da skrenem ako se pojave neke prepreke. Ovo putovanje kroz mrak je podjednako bezbjedno kao i put kroz morske grebene prije svega ovoga – iako se ne osjećam tako.

Treba dvanaest minuta da se stigne do *Gilgameša*, odnosno do njegovog dijela koji pridržava antigrav; udaljen je oko osamsto metara

od plaže.

Radar me zaustavlja na oko dva metra od broda, gasim ga, prelazim na ručne kontrole i približavam se.

Svjetla, vrlo mali zrak u blizini. Raketa je udarila brod na prvoj trećini njegove dužine. Znam to jer mogu da vidim cijeli dio. Brod se klati tik iznad vode, na oko trideset stepeni iskosa. Iskrzana strana koja je odvojena od ostatka je uronjena u more.

Ako iko ovo vidi, ne znam šta će pomisliti, ali to sigurno neće biti da je običan svemirski brod pretrpio običan pad, površna istraga bi otkrila istinu.

Idem na gore prednjim setom „udova” i hvatam se za procijep. Sada treba nekako da popnem i zadnji set „udova” a da ne izgubim oslonac. Ne uspijevam.

Potrebitno mi je par minuta da shvatim da mogu prosto da otvorim prednji dio i da ispuzim napolje.

Čim sam to uradila, talas me udara u lice i čini sve što može da me odvuče u more. Međutim, unutrašnjost broda je relativno zaklonjena i već sam unutra, uvlačim čamac, tako da je van domašaja talasa. Treba mi svjetlo. Sada mogu da odvojim jedno od dva sa čamca. Smanjujem ga na najslabije i kačim ga oko vrata; a zatim uskačem u crni tunel broda, iskrzanih ivica.

Moram stići do prednjeg dijela, naći osigurač, podesiti ga na dvadeset minuta—najduže moguće vrijeme—i izaći prije nego što eksplodira—iz vode. Čamac za pecanje nije napravljen tako da može podnijeti eksplozije čak ni ako su osamsto metara udaljene. Ali prvo treba naći osigurač, a nije mi jasno kako je *Gilgameš* pozicioniran i stoga ne mogu naći vrata ovog odjeljka; sve je iskrzano i izokrenuto. Konačno uočavam rupu između odjeljka i trupa broda i provlačim se kroz nju. U narednom odjeljku broda lakše je prepoznati stvari i uspijevam da nađem vrata. Srećom, brodovi su dizajnirani tako da možeš doći do vrata čak ako su i na tavanici; ovdje, zapravo, moram da se penjem na jednu izbočinu, ali kako po površini ima prečki, penjanje nije strašno. Konačno stižem do vrata. Moraću koristiti antigrav da

siđem... Zašto ga samo nisam uključila i skočila? Zaboravila sam da ga imam.

Vrata su bila blago otvorena kad je projektil udario; iskrivila su se po žljebovima i prolaz je zakrčen. Mogu provući ruku kroz njih. Ništa više. Uključujem antigrav i lebdim okrećući svjetlo po odjeljku. Udar nije napravio nikakav otvor, samo haos. Ovaj odjeljak je podijeljen pregradom čija su vrata otvorena. Poslije, sa druge strane, biće još jedna vrata do prednjeg dijela broda.

Sastavljam stopala i spremam se da se odgurnem i otplutam kroz ta vrata.

Iza mene, nešto se meškolji.

*

Osjećam grč, poput onog koji izaziva san o padu, veza kojom sam pričvršćena se raspada i počinjem da se preturam po vazduhu, odbijam se o zid, istežem i uspijevam da pričvrstim jedno stopalo u dovratak ka kojem sam išla. Potiskujem se ka dolje i isključujem antigrav; a zatim se neko vrijeme samo tresem.

Zvuk je bio...

Ovo je glupost, budući da se sve u brodu raspalo na dijelove, nije čudno ako se neki komadić zatrese i padne...

Ali to nije bio zvuk metala, to je bila neka vrsta mekanog povlačenja, vrlo mekanog, koja se završila tupim udarcem.

Poput...

Poput neprivezanog komada plastike koji se odvojio od svog ležišta i klizi na dolje, saberi se, Lizi Li.

Gledam kroz vrata ka drugom dijelu ovog nivoa. Totalni haos. Na sve strane su uništene mašine, blokirajući prilaz vratima, blokirajući sve. Ne može se proći.

Odjednom se sjetim alata. Gospodin Jardo je natovario čamac za pecanje svime što je moglo da stane. Puzim nazad i vraćam se sa gredom-polugom za širenje od četrdeset centimetara i koristim je i

gdje treba i gdje ne treba; zakrčena i zaglavljena vrata ne klize nazad u svojim žljebovima, već iskaču iz njih, dvostruko iskrivljena; lete u mрак i uz zveket se umiruju.

Već sam na pola puta prošla kroz otvor kad se opet začuje zvuk. Meko povlačenje; slabašni udarac odustajanja.

Nepomično stojim u istoj poziciji, a zatim čujem uzdah; dugačak, dugačak umoran zvuk, gotovo nalik muzici.

Vazduh odnekud struji iz trupa i vjetar ili talasi mijenjaju vazdušni pritisak donjeg dijela.

Svejedno, izgleda da neću uspjeti da prođem dalje kroz vrata.

Svetlo može pomoći; uključujem zrak i pažljivo ga pomjeram unaprijed. Ovo je posljednji dio, u samom „nosu” broda; kratak i kupast. Ovdje nema lomova, iako je trup skrhan a „pod”-dio koji leži horizontalno kada se brod nalazi u normalnoj funkcionalnoj poziciji i koji sada blokira izlazni otvor-iskidan je; neki ogromni teški objekat, koji je bio zakačen za tanku površinu poda, bio je istrgnut, ostavljajući vidljive iskrzane ivice i niz nosača ispod.

Nema prašine; sva je isisana dok je brod bio otvoren put svemira; nema ničega što bih mogla izložiti zraku svjetlosti osim klizeće žute elipse koja se javlja gdje god da dotakne zid. Zrak klizi i okreće se, spiralno spušta na dolje, povremeno deformiše dok prelazi preko nekog ispuštenja ili udubljenja, sve dok se iznenada ne spusti na disk ispresjecan prečkama, na metar od mene i skoro pola metra od zida. Antigrav.

Nikada nisam vidjela antigrav ove veličine, u poređenju sa onim za ličnu upotrebu, ovaj je div u poređenju s patuljkom, ne samo da je veći, već drugačijih proporcija. Vidim i punjenje za andit privezano među prečkama.

Prekidač je „simpatizer”, ali mora biti negdje u blizini. Elisa se opet pomjera. Ne osjećam da mogu da je kontrolišem; juri sama za sebe. Okreće se tamo-amo oko divovskog točka. Niže. Zaustavlja se na maloj ravnoj kutiji, takođe prikačenoj za zid, malo ispod. To je to, mogu da vidim birač.

Elipsa se ne pokreće, okružujući prekidač. Nešto se nalazi na samom njenom kraju.

Kada je *Gilgameš* bio u uspravnom položaju, antigrav je bio prikačen za jedan zid, na oko metar iznad poda. Sada je njegova najniža tačka mjesto na kome se zid spaja sa onim što je nekada bio pod. Nešto je palo dolje do te tačke i leži zgužvano u mraku.

Zrak se naglo podiže ka gore i čuje se moj glasni izdah; okrugla stvar izbija iz zida – shvatam da je u pitanju arhaični svemirski šljem, prikačen za zid kada ga vlasnik ne nosi, iz bezbjedonosnih razloga. Preuzimam kontrolu nad elipsom svjetlosnog zraka i polako je pomjeram na dolje, preko prekidača, do stvari na dnu. Mala mračna hrpa na ivici svjetla. Vrhovi prstiju. Ruka.

Ispravljam svjetlo.

Nakon udarca projektila, veliki kompjuter se odvojio od poda. Kako se pod iskosio, on se nagnuo na stranu, noseći pred sobom sve što mu je stajalo na putu.

MekKler je upravo u tom trenutku išao ka prekidaču, čini mi se. Komjuter mu je pao na noge i zaglavio ga u ugлу između zida i poda. I dalje mu pokriva noge.

Ne izgleda kao da je nastradao, zbog svemirskog odijela; debeli nezgrapni zglobovi su sačuvali svoje obline, barem oni koji su vidljivi; samo su ruke i glava nepokriveni i djeluju ranjivo.

Na pola puta sam ka dolje, plutam na minimalnoj gravitaciji, prije nego što shvatam da je možda još uvijek živ.

Prelazim na pola gravitacije i padam pored njega. Lice mu je bezbojno, ali itekako diše.

Pribor za prvu pomoć. Nikada više neću ismijavati temeljitost Svemirske službe. Redovi i redovi malih plastičnih ampula. Igle.

Prvo, sredstvo protiv bolova. Čitam uputstva dva puta, preznojavajući se. Samo u hitnim slučajevima – ovo je to. Dati samo jednu dozu, ako pacijent i nije dobrog zdravlja – to ćemo zanemariti. Namještam najdužu iglu i kroz odijelo ubadam njome zadnju stranu butine, najbliže koljenu što mogu jer je tu odijelo tanje. Pola jednoj strani,

pola drugog.

Sada treba skloniti kompjuter. Prepostavljam da ima više od dvjesta kilograma. Vučni zrak bi mogao da ga pomjeri, ali bi onda vjero-vatno pao nazad.

Antigrav; onaj za ličnu upotrebu bi trebalo da može da pomjeri težinu tri puta veću od težine prosječnog muškarca. Skidam svoj antigrav i privezujem ga kroz zgodno postavljenu rupu. Rukama sam već ispod kada MekKler opet glasno udahne.

Leži na stomaku i glava mu je okrenuta ka meni. Polako otvara kapke. Uočava moju ruku; malo pomjera glavu i kaže:

„Lizi. Zlatna Liz.”

Govorim mu da ne brine, uskoro ćemo izaći odavde.

Tijelo mu skače kao u grču i ispušta uzvik. Rukom dodiruje moj rukav i opipava ga. Kaže:

„Liz! O, bože, mislio sam... šta...”

Kažem mu da su stvari pod kontrolom i da samo treba da bude miran neko vrijeme.

Zatvara oči. Nakon par momenata, šapatom izgovara:

„Nešto je udarilo brod.”

„Samonavođeni projektil, čini mi se.”

Nije trebalo da to kažem; ali izgleda da nije proizvelo poseban utisak, možda je prepostavio da se upravo to desilo.

*

Nisam smjela da odmah pomjeram kompjuter, nagli prestanak pritis-ka može stvoriti krvarenje; vadim ampule zapečaćene krvi i ubriz-gavam ih između odijela i mesa, što bliže povredi.

MekKler pita u kom položaju se nalazi brod i ja objašnjavam, a onda i kako sam dospjela na njega. Vadim paket veličine 15 sa 5 cen-timetara koji će se, nakon širenja, pretvoriti u nosila i čitam uput-stva. On ne progovara par minuta, sakupljajući snagu; a zatim oštro kaže:

„Lizi. Prestani sa tim i slušaj me.

Prekidač za andit je tačno ispod antigrava. Podi i nađi ga. Idi odmah. Vidjećeš brojčanik sa dvadeset odjeljaka. Crne boje–vidiš ga. Okreni pokazivač ka posljednjem odjeljku. Je li to gotovo?

Vidiš li sada prekidač ispod pokazivača? Da li je tvoj čamac spremан? Izvinjavam se, naravno da si ga ostavila spremnog. Onda okreni prekidač i izlazi napolje.”

Vraćam se nazad i po svom hronometru zaključujem da bi krv trebalo da bude zapečaćena do sad; postavljam ruke ispod kompjutera. MekKler udara glavom o pod.

„Lizi, maleni idiote, zar ne shvataš da čak ako i uspiješ da me izvedeš sa broda, što je maltene nemoguće, moraćeš da se trkaš s vremenom– a ako Inkognićani otkriju samo jedno od nas dvoje, cijeli plan propada? Mnogo gore od toga, kada shvate da je u pitanju obmana...” Kažem mu da imam dva andita i da nas neće otkriti i da, u noći kao što je ova, sve priče o eksplozijama biće pripisane neplaniranim požarima ili munjama.

On čuti neko vrijeme dok krećem da dižem kompjuter, pažljivo; kako je antigrav uključen do kraja, efektivna težina mu je samo oko deset kilograma, ali ispoljava svu svoju inerciju. A zatim tiho kaže:

„Molim te, Lizi–zar ne možeš da shvatiš da je moja najgora noćna mora u cijeloj ovoj priči bio strah da se neko od vas može povrijediti? Ili čak poginuti? Kada sam shvatio da je potrebna samo jedna osoba da upravlja *Gilgamešom*–to je bilo najveće olakšanje koje sam ikada doživio. A sada kažeš...”

Glas mu odjednom postaje visok.

„Lizi, ionako si izgubila. Ja... ne osjećam više ništa. Čak ni bol. Ne mogu da osjetim ništa ispod ramena... pa naviše...”

Kažem mu da to znači da sredstvo protiv bolova koje sam mu ubrizgala radi kao što treba, na šta on ispušta zvuk koji liči na eksplozivni smijeh više nego na bilo šta drugo, a zatim se sve opet utišava. Prevoj između poda i zida nije od pomoći, pokušavam da nađem mjesto gdje će uglaviti kompjuter tako da se ne prevrne natrag kada

isključim antigrav. Sada ga guram na neku vrstu platforme koju je napravilo ispuštenje u podu, mislim da će ga to držati. Umanjujem antigrav i kompjuter ostaje na mjestu, mada mi se ne sviđa kako sve ovo izgleda, tako da treba da idemo što prije odavde.

Guram zapakovana nosila ispod njega i povlačim traku prije nego što sam usmjerila svjetlo ka njegovim nogama da vidim povredu. Ne razaznajem mnogo; zglobovi odijela su donekle uništeni, ali koliko uspijevam da vidim unutrašnja postava je netaknuta, što znači da odijelo i dalje ne propušta vazduh niti vodu.

Postavljam ruku ispod njegovih grudi da vidim kako napreduje širenje nosila; sada su veličine 50 sa 15 centimetara i mogu da osjetim kako rastu, ali *sporo*, šta još imam da uradim–o, da, da nabavim kacigu. Ustajem da je dohvativim kada MekKler izgovara:

„Šta radiš? Da, pa nemoj je stavljati još par minuta. Želim nešto da ti kažem i, uz dužno poštovanje tvoje tvrdoglavosti, najiskrenije sumnjam da će imati drugu šansu za to. Skloni to svjetlo od mene, hoćeš li? Bole me oči od njega.

Znaš, Lizi, ne volim da rizikujem živote bilo koga od studenata i studentkinja za koje sam odgovoran, međutim, eto, ideja da ti možeš biti raznesena u atome je posebno uznemirujuća zato što... te volim. Ti si takođe jedna od najboljih u mojoj klasi, mislio sam da... je to razlog zbog koga sam insistirao da dođeš na Raset, ali čini mi se... da su moji motivi bili pomiješani još tada. Ovo sam htio da ti kažem nakon što diplomiraš i da te pitam da li želiš da se vjenčamo, nije kao... da sam mislio da bi pristala, znam dobro... da mi nikada nisi do kraja oprostila, ali ne-želim-da-moram-da-se-prisjećam... Nisam imao... petlje da...“

Glas mu se gubi a ja dobijam zakasnjeli priliv razuma u glavu i okrećem svjetlo ka njegovom licu. Glava mu je okrenuta u stranu a pesnica stisnuta pored vrata. Kada je dotaknem, ruka mu se otvara na dolje i iz nje ispada pet praznih ampula.

Sredstvo protiv bolova.

Maksimalna doza, jedna ampula.

Cio taj govor je bio samo sa ciljem da mi skrene pažnju dok je on namjestio igle i...

Ostavila sam pribor raširen odmah pored njega.

Dok pokušavam da shvatim šta se desilo, neki mali pribrani dio mog mozga se prisjeća uputstva sa ampule sredstva protiv bolova; na uputstvu ne piše, direktno, da je posljednje utočište za ljude u najgorim bolovima i mukama; stoga ne može ni da piše, direktno, da ljudi ponekad prerano očajavaju; ali ono šta piše je ime antidota.

U priboru su samo tri ampule antidota i na njima isto piše, maksimalna doza jedna ampula. Pokušavam da izračunam, ali ne znajući sve ostale informacije, najbolje što mogu je da mu ubrizgam dvije ampule antidota i sačuvam jednu za kasnije. Nju stavljam u džep. Nosila su potpuno raširena; vrlo tanka, ali sasvim čvrsta mreža, veličine 1.8 sa 6 metara; gurnem ga na njih u istom položaju i vežem mu kacigu.

Antigrav; kaiševi su obmotani oko njega i nosila. Usmjeravam ga ka otvoru na vrhu i blago guram; zatim se brzo penjem uz prečke i stižem tačno na vrijeme da ga provedem kroz otvor. Udarac, pa još jedan, dok pokušavam da ga spustim u sljedeći odjeljak, ali ih on ne osjeća.

Ovoga puta uspijevam da nađem vrata, zahvaljujući buci spolja koja me vodi. More se izdiže i udara skoro do vrata dok prolazim kroz njih. Moj čamac je na nivou vode, talasa se prikovan prednjim „udovima”.

Grabim čamac, odvezujem udove i povlačim ga natrag sve do vrata. Pomjeram nosila ka vrhu čamca i shvatam da ih nemam čime vezati... osim antigrava, kojeg odvezujem, čuvajući ravnotežu nosila, a zatim uspijevam da ga postavim ispod nosila i provučem kaiševe između prečki mreže... a onda provlačim kaiševe oko malenog čamca, tačno tako da kopča uspijeva doхватiti posljednji centimetar. Uprkos tome, držaće.

*

Postavljam čamac u pravcu slomljenog dijela broda, ali se ne usuđujem

da ga gurnem dalje od otvora; uključujem antigrav na pola, pritežem veze i trčim nazad ka prednjem dijelu broda. Srebrna ručka je ispod prekidača. Spuštam je na dolje, čujem kako počinje da otkucava brzo i ravnomjerno, okrećem se i bježim.

Dvadeset minuta.

Minut i po da se vratim nazad do čamca, četiri da uđem u čamac a da ga ne prevrnem. Gotovo dva minuta da dođem do mora – komplikovana ravnoteža. Minut i po da spustim i sebe.

Trideset sekundi je izgubljeno dok tonem ispod nivoa talasa; uključujem motor najviše što smijem i krećem ka obali.

Za minut ču morati da ga isključim; pri ovolikoj brzini radaru smetaju struje i neprekidno me odvlači od njih kao da su u pitanju stijene; konačno uspijevam da podesim maksimalnu bezbjednu brzinu, koja je bolno spora. Šta se dešava ako ste u vodi kada andit udaljen osamsto metara eksplodira? Hvata me panika kada primjetim da je brod na višoj tački nego prije, a onda shvatam da sam stigla do tačke u kojoj mogu da dotaknem plažno dno, isključujem radar i počinjem da puzim. Beskrajno sporo istezanje, hvatanje, guranje, tegljenje, dok mi je srce u petama; odjednom prednji dio probija vodu i ja se izvlačim iz mora dok posljednji talas pokušava svom snagom da me prevrne. U trenutku kada andit eksplodira iza mene, napola sam izašla iz čamca. Čuje se ravnii zvuk udara; odmah zatim hučanje vjetra dok vazduh prima vezivnu energiju nekoliko tona materije; a onda se primiče veliki talas koji udara o plažu i poseže za čamcem.

Bacam se u šljunak i držim čamac; upravo sam isključila antigrav, inače mislim da bi ga talas ponio. Javljuju se još dva ili tri velika talasa, udarci granja; a zatim je sve gotovo.

Spoljni ventil kacige je u funkciji, tako da MekKler još uvijek diše; vrlo duboko, vrlo sporo.

Odvezujem kaiš antigrava, budući da sam ga opet uključila, i provlačim kaiš kroz kopču. Nemam vremena da ga skinem i drugačije vežem; ionako će raditi podjednako dobro i iznad i ispod nosila. Povlačim čamac do vode, postavljam u njega punjenje andita sa

najdužim osiguračem koji imam, namještam komande da ga odvedu pravo u more do najveće dubine koju će radar dozvoliti – dva metra iznad dna – i guram čamac. Izgaram od želje da iskoristim i drugo punjenje andita u džepu, ali ga moram sačuvati, za svaki slučaj. Gledam na svoj hrono¹⁰ i vidim da će hoper stići za pet minuta. Pet minuta.

Skoro sam stigla do nosila kada začujem buku na udaljenom dijelu plaže. Nepogriješivo. Šljunak pod stopalom u čizmi.

Stojim nepomično u polu-koraku. Isključila sam svjetlo nakon što sam čamac poslala u vodu, ali mi se vid još nije potpuno povratio; mrkli mrak je. Čak je i moje bijelo odijelo samo za nijansu svijetlijie od okruženja.

Tišina traje par minuta. Ne pomjeram se. Ali nije mogao otići. Šta će se desiti kada stigne hoper? Vidjeće nepoznatog preko infracrvenog svjetla. Neće doći...

Opet koraci. Više njih.

Oblaci se razdvajaju i jedan od onih malih prekobrojnih mjeseca sija kroz njih.

Zaliv nije nalik stereo snimku koji je pokazao pukovnik, jer je snimak napravljen u toku zime; sad se snijeg otopio, ostavljajući goli šljunak i blato i hrpu stijena; sve djeluje još opustošenije nego što je bilo pod snijegom. Petnaest metara daleko je neki čovjek.

Prekriven je mnoštvom opreme, ali mu je glava gola, probija se iz kapuljače koju je spustio, možda kako bi mogao bolje da čuje; izgleda mladoliko, ne može biti mnogo stariji od mene. Drži dugački tanki predmet koji nikada do sad nisam vidjela, mora da je u pitanju neka vrsta oružja.

Ovo je kraj svega. Svi dokazi o prevari su uništeni; osim MekKlera i mene. Čak ako bih i iskoristila andit, video me je – a i MekKler bi ostao.

Stojim ovdje na jednoj nozi kao igračica u filmu čija se projekcija zakočila, čekajući vrijeme da počne opet da teče ili svijet da nestane...

10 Sprava za računanje vremena u univerzumu Polin Vitbi (prim.prev)

Poput figurine iz seta za učenje plesa koji je tata nabavio kada sam imala sedam godina, ako biste je isključili usred pokreta.

*

Kao plesačica...

Moja težina prelazi na prednju nogu. Ruke mi se ljujaju put gore, naprijed, nazad. Pravim jedan korak, pa drugi.

Zamah. Okret. Udarac. Sa strane.

Kao blesava mala plesačica koja nije uspjela da izađe iz plastičnog rama; pomjeram se naprijed malo po malo, iako moram da napravim tri koraka sa strane za svaki korak naprijed.

Ruke, gore. Okret, kružno. Noga, gore. Ispravi, napolje. Korak.

Ovo se zove Ples malog robota, puna tri mjeseca tata je mislio kako je beskrajno sladak, sve dok nije otkrio da mislimo isto.

To bi mogla biti jedina vrsta plesa koju možete izvesti na šljunku, prepostavljam.

Kada je ovo počelo, pomislila sam da ludim, ali zapravo samo nisam imala vremena da razmislim. Jezikom psihologije, išlo bi ovako: da bi ispalio oružje, čovjeku treba neka vrsta stimulusa, poput prizora neprijatelja nasuprot njega. Tako da ako učinim sve što mogu da ne izgledam neprijateljski, on neće dobiti taj stimulus. Drugim riječima, većina ljudi će dobro razmisliti prije nego što puca na ženu u sred plesa. Ako kojim slučajem preživim, niko neće vjerovati u njegovu priču, neće vjerovati ni sam sebi.

Što se tiče šanse da preživim, odnosno da se približim dovoljno da mogu da zgrabim pištolj ili ga udarim kamenom ili nešto treće, znam da bih postala stimulus za pucanje prije nego što bih uspjela da dovršim pokret, ali tu su uvijek i oblaci, kada bi samo jedan opet prekrio mjesec.

Prešla sam pola puta.

Na šest metara od njega sam, on naglo korača unazad.

Okret, udarac, napolje, korak. Kružnim pokretima se udaljavam od

njega, nadajmo se da će ga to odobrovoljiti. Ne usuđujem se da pogledam na gore, ali mi se čini da je svjetlo slabije. Okret, udarac, napolje, korak. Idem u krug. Opet prilazim izokola.

Oblak počinje da prelazi preko mjeseca, krajičkom oka vidim mrak koji nam se približava—i uočavam strah na njegovom licu; on skače unatrag, zamahuje oružjem i puca direktno put mog lica.

Pada mrak. Toliko o psihologiji.

Čuju se trupkanje i drugi zvuci...

Pa, možda ipak ima dosta u psihologiji, budući da me je izgleda promašio sa šest metara udaljenosti.

Podižem se i dodirujem predmet koji je očigledno njegovo oružje, pištolj ili tako nešto. Ostavljam ga i trčim natrag ka nosilima, samo što nisam pala preko njih, ali uspijevam da se zaustavim na vrijeme i uključujem antigрав.

Gore; ispravljam ga; gdje sada? Litice koje okružuju zaliv su na oko trideset metara ulijevo i pružaju jedinu zaštitu.

Šljunak je relativno ravan; dosta dugo tražim veći kamen i gotovo gubim nosila. Stajem na kamen, odakle mi litice izgledaju kao tamna masa u opštem mraku, udaljene samo metar od mene. Guram nosila oko stijena.

Nalet vjetra mi ih gotovo odgurne iz ruke. Povlačim nosila nazad i shvatam da sam u zalivu bila zaštićena; preko litice gotovo da vlada oluja.

Čuju se glasovi i koraci iz pravca odakle je onaj čovjek došao.

Ako se oblaci opet razidu, sigurno će me ugledati i pucati.

Čvrsto držim nosila i pokušavam da prođem iza litice.

Nakon prvog naleta, vjetar nije toliko strašan; zapravo najviše pokušava da me gurne nazad do stijena. Problem je u tome što ne vidim oko sebe. Moram da vučem stopalo naprijed i ramenom se tarem o stijenu kako bih osjetila gdje se nalazi, jer su mi obje ruke zauzete.

Nakon par metara, nailazim na prepreku koju ne mogu proći; nešto što je više od koljena, krupni kamen, greben, ne mogu da proći-

jenim. Procjenjujem težinu nosila i podižem ih iskosa kako bih prešla preko prepreke. Antigrav je uključen do kraja, tako da, inercijom, nosila nastavljaju da se podižu. Pokušavam da provjerim da li je sve kako treba, ali se vjetar uvlači između.

Teško je nastaviti; naslijepo koračam naviše, pokušavajući da ispratim nosila. Stopalom stajem na uski dio grebena, jedva održavajući jedan prst na njemu. Izvukla sam se naviše. Podižem drugo stopalo i shvatam da mogu dohvatiti vrh širokog kamena. Sada prvim stopalom...

Na vrhu sam kamena, ali nemam više nikakav kontakt sa liticom, tako da vjetar vuče nosila naviše punom snagom. Prekrivam ih jednom rukom i petljam ispod kako bih našla kontrole antigrava; moram ih otežati i spustiti na ovaj kamen i sačekati da se vjetar smiri. Odjednom osjećam kako je moja težina sve manja; savijajući se preko nosila, našla sam se unutar polja antigrava. Trenutak kasnije vjetar opet udara i shvatam da se podižem u vazduh.

Jednom rukom čvrsto držim kraj nosila, a drugom posežem, pokušavajući da dohvatom jedno ispuštenje litice. Kako ne mogu ništa da vidim, uspijevam samo da se odgurnem još dalje, tako da je ispuštenje van mog domašaja.

Još uvijek idemo naviše.

Penjem se na nosila; mjesta ima dovoljno samo da postavim vrhove stopala sa obje strane MekKlerovih nogu. Hučanje vjetra otežava razmišljanje.

Slap svjetla pada na mene sa ivice litice. U trenutku jedino što mogu da uradim je da brzo spustim glavu; a zatim shvatam da smo još uvijek dosta ispod njih, ali i da neprekidno idemo na gore. Litica je na oko dva metra; vjetar koji se odbija o liticu sprječava da priđemo bliže.

Moram isključiti antigrav. Savijam se preko nosila, visim držeći se jednom rukom, petljam tražeći kontrole. Uspijevam da ih dohvatom. A onda shvatam da nema vajde od toga. Kontrole antigrava nisu dizajnirane tako da mogu biti isključene jednim dodirom prsta; mogle

bi se slučajno isključiti. Za upravljanje prekidačem i bezbjedonosnim dijelom, moraš imati obje ruke, ili jednu ruku u optimalnoj poziciji. Moja pozicija je loša da gora ne može biti. Prekidač mogu da dohvativam jednim prstom, ničim više.

Povlačim se gore na nosila i uviđam da smo svega dva metra ispod zraka svjetla. Samo je jedna stvar preostala. Pipam po džepu tražeći andit. Naginjem se i preko spoljašnjeg dijela kacige, glupavo pokušavajući da vidim da li MekKler još diše ili ne.

Mala bijela cigara nije prikačena. Jednom rukom moram da je držim. Na kraju uspijevam da ubacim andit između palca i korijena prstiju te ruke dok drugom tražim osigurač i stavljam ga na andit. Najkraći; tri minute.

Mislim da se spoljašnji dio kacige još pomjera...

A zatim nešto pada oko mene; čvrsto sam pritisnuta na nosila; nešto nas snažno povlači na dolje dok vjetar udara i lupa, tresnuli smo o neki predmet, a zatim smo povučeni u tišinu i mrak.

Isprrva ne shvatam šta se dešava; a onda prepoznam dodir Osjetljivog tereta kako me i dalje pritsika na nosila, otvaram usta i vrištim i vrištim.

Trupkanje stopala. Otvaranje vrata. Osjetljivi teret bezoblično pada. Uspijevam da ustanem, teturajući se. Slabo svjetlo prolazi kroz vrata; B-ina glava. Podižem andit, ona se okreće i viče; dio zida se klizno otvara tako da vjetar hučeći ulazi unutra.

Bacam andit kroz otvor, vjetar ga odnosi i nema ga više.

A zatim...

*

A zatim, neko vrijeme ništa, čini mi se, iako se ne sjećam gubljenja svijesti; samo bez ikakvog osjećanja prekida vidim da ležim na leđima u sjedištu kabine hopera.

Uspravljam se i kažem:

„Kako...”

B koja sjedi na podu pored mene kaže da, kada je odašiljač bio aktiviran, naravno da su odmah došli, ali dok su čekali da čamac dođe do obale, čitavi timovi zemljanih auta su stigli i počeli da pročešljavaju cijelo područje, neki su se popeli na vrh litice i upravljali svoja svjetla preko mora, tako da je gospodin Jardo morao da se skriva i čeka da dođem u poziciju iz koje me može pokupiti i da je bilo *strahovito* pametno što sam se sjetila da plutam na antigravu...

Zaboravila sam na odašiljač.

Što se toga tiče, zaboravila sam i na hoper, činilo mi se da ničega na svijetu nema osim mene i nosila i neprijatelja.

Nosila.

Pitam:

„Je l' MekKler?”

U tom trenutku gospodin Jardo se okreće od kontrolne table, osmehujući se široko i pobednički i govorí:

„Osamnaest i dvadeset i sedam!” i svijet gubi težinu i okreće se naglavačke.

A zatim, opet bez osjećanja prekida, ležim u velikom osvijetljenom teretnom dijelu broda, dok se zvuk koraka prostire svuda unaokolo: čini se kao da dopire iza neke udaljene pregrade i uprkos svjetlima, osjećam se kao da je lopta tame oko moje glave. Čujem svoj glas kako ponavlja:

„MekKler? Kako je MekKler?”

Neki glas hladno i ravno kaže:

„MekKler? On je mrtav.”

Naredni put kada sam tu, vlada tama. Imam nejasno osjećanje da sam prilično dugo bila u nesvijesti.

Jedna nit saznanja povezuje ovaj trenutak sa prethodnim: MekKler je mrtav.

Ovo je ključna stvar: izgleda da sam već dugo sa sobom pregovarala oko toga.

Valjda je prosta istina da Svetmir nikada ništa ne garantuje; život, trajnost, ili da će tvoje najbolje biti dovoljno dobro.

Po pravilu se moraš sabrati i nastaviti dalje; a ležati ovdje u mraku znači ne činiti to.

Okrećem se na stranu i vidim hrpu samo-svjetlećih objekata, uključujući i prekidač za svjetlo. Posežem za njime.

Kako sam stigla u bolnicu?

Zapravo, ovo je brodska kabina, odnosno dvije, budući da je pregrada dotrajala, mogu vidjeti njene iskrzane ivice. Puno opreme leži unaokolo; izlazim da vidim šta ima.

Svi sveti užasi, šta se desilo? Neko je pozajmio moje noge i pogrešno ih vratio natrag; moje oči takođe ne funkcionišu kako treba, svjetlo je podešeno na minimum, a ipak zasljepljuje. Pogled mi pada na vrata i krećem ka njima da mi neko da objašnjenja.

Stigla sam do vrata, promašujem korak i spotičem se o vrata, a sa druge strane neko govori:

„Zdravo, Lizi. Konačno budna?”

Čini se da mi je srce stalo na trenutak. Ne mogu da nađem bravu. Nejasno primjećujem da udaram u nešto pesnicama, a zatim vrata popuštaju, zaglavljaju se, opet popuštaju, ja se spotičem i završavam na podu sa njihove druge strane.

Neko zove:

„Lizi! Jesi li povrijeđena? Gdje su svi otišli, dođavola? Liz.”

Sijedam i kažem:

„Rekli su da si *mrtav*!”

„Ko je to rekao?”

„Ja... ja... neko u teretnom dijelu. Pitala sam „kako je MekKler?” a oni su rekli da si mrtav.

MekKler se namršti i nježno reče:

„Dođi ovamo i sjedi malo u tišini. Sanjala si.”

Jesam li? Možda je cijela stvar bila san–ali dokle onda seže? Do spuštanja helijem? Do projektila? Do čamca? Do puzanja natrag kroz crni tunel skršenog broda?

Nije, zato što on sjedi u nekoj vrsti improvizovane duge fotelje, a noge su mu očigledno privezane ispod prekrivača; on petlja kopčom

i kaišem, ili već tako nečim.

*

Izgovaram:

„Hej! Prekini sa tim!”

Ljutito se uspravlja.

„Nemoj počinjati sa tim, Lizistrata. Više od nedjelju dana patim zbog njegove najgore grupe medicinskih tehničarki i tehničara amatera koja je ikada koristila termopar. Ne poričem da su veoma efikasni, ali kada je u pitanju...”

Više od nedjelju dana?

Klima glavom.

„Draga moja Lizi, napustili smo Inkognitu prije deset dana. Ti amaterski medicinski tehničari! Imaju neku prokletu knjigu pravila po kojoj je san najbolja terapija za izlaganje, iscrpljenost i šok. Ne sumnjam u to, ali dalje kaže kako se pokazalo da je u ekstremnim slučajevima za pacijente blagotvorno da spavaju i po dvije nedjelje. Nisam znao da to primjenjuju na tebi sve do prije trideset i šest sati, kada sam počeo da se raspitujem zašto te nema. Mene su držali u snu tri dana – odnosno dok njihova paklena Knjiga nije rekla da je vrijeme za moje nožne mišiće da počnu da vježbaju. Koleginica Lamergou je bila vođa grupe.”

Nije čudo što osjećam kao da mi je neko nožne mišiće zamijenio pamučnom vatom, jedva čekam da se dokopam Kirsti.

Da nije bilo nje, ne bih provela deset dana prisjećajući se, čak i u snu, da...

Kažem:

„Paklena pera, to si bio *ti!*”

MekKler pravi pokret kao da se sprema da ustane iz stolice, izgledajući vrlo uznemireno. Kažem:

„To je bio tvoj glas! Kada sam pitala...”

MekKler, sasvim sigurno, počinje da crveni. Ne jako, ali ipak crveni.

„Lizi, vjerujem da si u pravu. Sjećam se kao kroz maglu da me je neko pitao kako sam i dao sam odgovor koji sam smatrao istinitim. Sjećam se da mi je izgledalo nemoguće da sam živ. Zapravo, još uvijek nisam shvatio do kraja. Ni gospodin Jardo ni koleginica Lejdon nisu znali da mi kažu. Kako si me izvukla sa tog broda?”

Pokušavam da mu objasnim, najbolje što mogu, preskačući jedan ili dva detalja; na kraju on zatvara oči i neko vrijeme čuti.

A zatim kaže:

„Znači, osim tog jednog čovjeka koji te je vidio, nisi ostavila nikakve tragove?”

Ne da ja znam, ali...

„Jesi li svjesna da bi pet minuta kasnije u zalivu bilo barem dvadeset muškaraca, uglavnom naučnika? Čini se da nisu našli ništa sumnjivo. Vidljivost je bila loša, naravno, i nema tragova kad hodaš po šljunku...”
Čekaj malo, šta se *dešava*?

MekKler kaže:

„Stigla su dva kurira dok si spavala. Jeste, znam da obično nije moguće da brod koji ide preko mase-vremena dobije vijesti. Uskoro će se neko susresti sa zanimljivim problemom kulturnog inžinjeringu, pokušavajući da odredi kako da integriše neke od ovakvih tajni Svemirske službe u našu ekonomsku i društvenu strukturu, a da ne uznemiri cijeli poznati sistem. Mada kurirski čamci čine svoju posadu tako pakleno bolesnom da sumnjam da će sadašnji model ikada postati široko korišćen. U svakom slučaju, dobili smo transkripte velikog broja poruka sa Inkognite, posljednja je bila prije četiri dana; po onome što možemo da zaključimo, pojavu *Gilgameša* objašnjavaju upravo onako kako smo planirali.

Usput, projektil je bio dio eksperimenta, probno ispaljivanje je bilo zakazano za naredni dan. Nalogodavac je video *Gilgameš* na ekranima za uzbunu i oprobao svoj obarač. Voditelji vijesti nisu mogli da se slože da li ga treba osuđivati ili hvaliti; čini se kao da svi osjećaju da je on spriječio opasnost, barem privremeno, ali neki smatraju da je osvajače trebalo zarobiti žive.

Prvi ljudi koji su stigli na lice mjesta bili su iz naučnog centra; ti i koleginica Lejdon ste ugledale njihova svjetla u toku spuštanja. Sjećaš se onog dijela koji je geofizički zanimljiv? Pa, nevjerovatnom srećom ga je tad proučavala međunarodna grupa. Požurili su direktno na mjesto slijetanja–uspjeli su da vide *Gilgameš*, a registrovali su ga i neki od njihovih astronomskih instrumenata. Sigurno su nepažljiva grupa. I onda su narednog dana počeli potragu za njim po morskom dnu. Pronašli su oba dijela; još uvijek pokušavaju da lociraju prednji dio. Bili su spremni da krenu sa izvlačenjem manjeg dijela kada su obije vlade užurbano saopštile da šalju dobro opremljenu ekspediciju. Zajedničku.

Nigdje u vijestima nije spomenuto da je neko vidio vile ili djevojke iz mora–prepostavljam da jadničak misli da si bila halucinacija.”
Znači da smo uspjeli.

*

Veoma sam zahvalna, na neki hladan način, ali trenutno su za mene Inkogničani stvarni isto koliko i Izgubljeni kafuzalum.

MekKler je uspio da preživi.

Mogla bih provesti dosta vremena prosto se navikavajući na tu činjenicu, ali postoji još nešto što moram da kažem, a ne znam kako. Pitam ga u kakvom stanju su njegove povrede i saznajem da fino zacjeljuju.

Posmatram ga i on se mršti.

Kaže:

„Lizi. Malo prije mog dobronamjernog, ali neuspješnog, pokušaja samoubistva...”

Evo ga.

Brzo mu govorim da treba da zaboravi na brige zbog svih tih gluposti koje je izgovorio da bi mi skrenuo pažnju; ja jesam.

Tišina, a zatim iscrpljeno kaže:

„Pričao sam gluposti, zar ne?”

Kažem mu da nema razloga da se brine, pod onakvim okolnostima svako bi imao potpuno pravo da se ponaša totalno suludo.

A zatim shvatam da ne mogu više da podnesem ovaj razgovor, tako da ustajem i kažem da je sigurno umoran i da ću pozvati nekoga da se pobrine za njega.

Skoro sam stigla do vrata, kad...

„Ne, Lizi! Ne smiješ pustiti tu grupu blizu mene samo da bi promjenila temu. Vrati se. Cijenim tvoju potrebu da poštediš moja osjećanja, ali je ona uzaludna. Odradićemo ovo ovdje i sada.

Sjećam se vrlo dobro svega što sam rekao, isto kao ti: rekao sam da te volim. Kazao sam i da sam planirao da te zaprosim čim ne budeš više moja studentkinja. Pa, rezultati završnih ispita su zvanično objavljeni prije tri dana.

Vjerujem da sam oduvijek znao šta bi bio odgovor, ali nisam želio da provedem ostatak života pitajući se zato što nikad nisam imao hrabrosti da pričam s tobom o tome.

Nisam ti više nesimpatičan kao prije, oprostila si mi što sam te natjerao da dođeš na Raset–ali i dalje misliš da sam hladnokrvni manipulator tuđih umova i emocija. I jesam; to je dio posla.

Ipak, imaš potpuno pravo što mi zbog toga ne vjeruješ. To je opasnost ove profesije, što počinjemo da gledamo na sve i svakoga kao na subjekte manipulacije. Čak i u našim privatnim životima. Oduvijek sam to znao: nisam se toga plašio dok nisam shvatio da sam zaljubljen u tebe.

Mogao sam da učinim da se zaljubiš u mene, Lizi. Mogao sam! Ali nisam pokušao. Nije stvar u tome da nisam htio ljubav pod takvim okolnostima, ili bilo kakvim okolnostima. Ali koristiti profesionalne... varke... u privatnom životu znači uništiti svaki trag realnosti. Uvijek sam te tretirao kao što sam tretirao ostale studente i studentkinje–čini mi se. Ali sam mogao da učinim da pomisliš da me voliš... čak ako sam i duplo stariji od tebe...”

Ne mogu da dopustim da ovo prođe, kažem:

„Hej! Po glasinama na koledžu, ne možeš imati više od trideset i šest

godina; ja imam dvadeset i tri.”

MekKler zbungeno kaže da će napuniti trideset i sedam za par mjeseci. Odgovaram:

„Ja će napuniti dvadeset i četiri sljedeće nedjelje, a tvoj proračun je i dalje blesav; a evo i još jednog podatka oko kojeg si pogriješio. Volim te. Puno.”

On kaže:

„Zlatna Liz.”

A onda su tu druge stvari kojih se dobro sjećam, sačuvaću ih tako da ih se mogu sjetiti kad god budem umorna, bolesna, promrzla, gladna, stara sto i devedeset godina...; ali ih neću zapisati.

A onda smo se valjda u nekom trenutku složili da je vrijeme da izadem, budući da sam se našla izvan kabine pored pukovnika Delano-Smita.

Pukovnik drži kratki govor o raznim stvarima, koji završava riječima da mora da mi čestita.

A?

Uh, da nije prostor i vrijeme proizvelo jedan od onih totalnih tih-i-tih, drage moje kolege, ostavivši MekKlerov komunikator uključen? Pukovnik kaže da je čuo kako sam baš dobro prošla na svojim ispitima.

Slatki cijepajući fotoni, potpuno sam zaboravila na završne ispite. Dobro je što je moje obrazovanje došlo do časnog završetka, zato što... pa, nijanse... pa, blagi Bože i tome slično, blago meni, vjenčaću se sa *profesorom*.

Bolje je da mislim na to kako će se vjenčati sa MekKlerom, to ima više smisla.

Ali, bože, koliko ćemo morati da se prilagođavamo na promijenjenu okolinu. I jedno i drugo.

Pa dobro, MekKler je profesor kulturnog inžinjeringu, a ja sam upravo diplomirala istu profesiju. Zasigurno, ako iko može da provali kako se živi sretno do kraja života, to bi trebalo da budemo mi?

Bilješka o autorki

Polin Vitbi (Pauline Whitby) je britanska spisateljica naučne fantastike. Svoja djela je objavljivala pod muškim pseudonimima Pol Aš i Pol Ašvel, kao i pod ženskim pseudonimom Polin Ašvel. Prvu priču, *Invasion from Venus*, objavila je sa četrnaest godina u Velikoj Britaniji. Nominovana je za nagradu Nebula 1966. i 1991. godine, a prvi put kada su žene nominovane za Hugo nagradu, 1958. godine, Vitbi je dobila dvije nominacije.

Napisala je priče i novele *Unwillingly to School*, *Big Sword*, *The Wings of a Bat*, *Rats in the Moon*, *Interference*, *Thingummy Hall*, *Fatal Statistics*, *Make Your Own Universe*, *Shortage in Time*, *Man Opening a Door*, *The Man Who Stayed Behind*, kao i roman *Project FarCry*.

Izvodi iz recenzija:

„Novela *Izgubljeni kafuzalum* spada u domen naučne fantastike i namijenjena je širokoj čitalačkoj publici, a posebno bi trebalo da bude interesantna i korisna za mlade s obzirom na to da se može uvrstiti i u literaturu koja se bavi fenomenom odrastanja.

Kako se novela Vitbijeve bavi i preispitivanjem rodnih odnosa, njen objavljivanje nesumnjivo će doprinijeti razvijanju rodno senzitivne svijesti i tolerantnog interkulturalnog suživota.

Djela iz domena naučne fantastike, u svijetu veoma popularnog žanra, do sada nisu objavljivana u Crnoj Gori, te je i to činjenica koja govori u korist podrške ovom projektu.

Takođe, ovim projektom Aquamarine Press prati savremene evropske tendencije jer je djelo Polin Vitbi *Izgubljeni kafuzalum* u originalnoj verziji na engleskom jeziku postavljeno među e-books Projekta Gutenberg.”

Prof. dr Bojka Đukanović

„Izdavačka kuća D.O.O. Aquamarine Press Podgorica nastoji da popuni prazninu na polju savremene kulturne i društvene teorije, odnosno spekulativne fikcije, pažljivo osluškujući trenutno stanje na domaćem tržištu knjiga. Takvom se politikom nastoji odgovoriti potrebama ljudi koji se bave kulturnom teorijom, počev od socijalne antropologije, sociologije, političke filozofije, feminizma, queer teorije...

U prvom redu, kroz novelu *Izgubljeni kafuzalum* koja u ustaljene žanrovske oblike, čiji su junaci po pravilu muškarci, uvodi mladu junakinju i uspostavlja rodno senzitivnu paradigmu, nastoji se ojačati pozicija žene u kontekstu popularne kulture.”

Božena Jelušić

Sadržaj

Izgubljeni kafuzalum	05
Bilješka o autorki	77
Izvodi iz recenzija	78

Liz je diplomka elitnog odjeljenja za Kulturni inžinjering na Raset koledžu, smještenom na Zemlji. Par nedjelja prije diplomiranja pred njenu klasu postavljen je hipotetički problem: kako spriječiti neminovni rat između dvije zavađene grupe ljudi koje žive na planeti Inkognita, bez direktnog uplitanja u njihove unutrašnje poslove?

Ubrzo se ispostavlja da problem nije hipotetički, već stvaran i Liz, sa ostalim diplomcima Kulturnog inžinjeringu, putuje ka Inkogniti kako bi spriječila sukob.

Novela Izgubljeni Kafuzalam je anti-ratna priča o sazrijevanju mlade žene koja svojom hrabrošću i imaginacijom pokušava da spasi jednu planetu od nasilnog konflikta. Ovaj naslov ispituje teme putovanja u daleke krajeve, kao i rat, nasilje i represiju, očrtava karakter snažne i nezavisne junakinje i osvjetljava šta sve može da se dogodi kada je naš svijet gurnut do granice svojih mogućnosti. Sugerišući da se protiv nasilja može boriti začudnošću, Izgubljeni Kafuzalam govori o značenjima i praksama ljubavi, odanosti i izdaje.

